

2004 spalio 14
Nr. 19

Lietuvos
 Katalikų
 Bažnyčios
 informacijos
 centro
 leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Bažnyčia Lietuvoje

Vilniaus šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčios jubiliejus	2
Pietų Korėjos banko auka paminklinei Prisikėlimo šventovei	2
Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimas	3
Turino drobulės kopijos pristatymas Šiauliuose	4
Renginiai Panevėžio vyskupijoje	4
Kun. Leonardo Andriekaus OFM atminimo vakaras	5

Homilijos

ZACHIEJAUS ATSIVERTIMAS 31 eilinis sekmadienis (C)	7
DANGAUS PILIEČIAI Visi šventieji	8
AMŽINASIS GYVENIMAS 32 eilinis sekmadienis (C)	9

Bažnyčios dokumentai

Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba Instrukcija ERGA MIGRANTES CARITAS CHRISTI <i>Kristaus meilė migrantams</i> (Pabaiga)	11
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius vadovavo beatifikacijos iškilmėms	22
Europos vyskupų konferencijų pirmininkai posėdžiavo Lydse	22
Tarptautinės teologinės komisijos susirinkimas	23

Vilniaus šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčios jubiliejus

Spalio 4 d. pranciškonai bei Šv. Pranciškaus Asyžiečio (bernardinų) parapijos Vilniuje tikintieji šventė bendruomenės globėjo Šv. Pranciškaus dieną ir Vilniaus bernardinų bažnyčios pašventinimo 10 metų jubiliejų. 1949 m. uždaryta šventovė keletą metų stovėjo niekieno neprižiūrima, vėliau buvo atiduota Vilniaus dailės akademijai ir paversta sandėliu. Pranciškonai į šią bažnyčią sugrįžo tik po 45 metų, 1994 m. spalio 4 d.

Pirmoji Bernardinų bažnyčia Vilniuje greičiausiai buvo medinė. Kai ji sudegė, jos vietoje bernardinai pasistatė naują mūrinę. Trečioji bažnyčia toje pačioje vietoje pastatyta 1516 m. ir konsekruota Šv. Pranciškaus Asyžiečio titulu. XVI–XVII a. Vilnių niokojo gaisrai ir karai neaplenkė nė Bernardinų bažnyčios. Ji buvo atstatinėjama iki XVII a. vidurio. Vėl atstatyta bažnyčia 1676 m. konsekruota Šv. Pranciškaus Asyžiečio ir šv. Bernardino Sieniečio titulu. Po metų pašventintas išpūdingas septyniolikos altorių ansamblis. Jame dominavo kenčiančiam Jėzui Kristui ir Švč. Mergelei Marijai dedikuoti altoriai, o dar keli buvo pavesti labiausiai ordine gerbtų pranciškonų šventųjų – Pranciškaus, Bernardino, Didako bei Antano Paduviečio – globai. 1864 m. caro valdžia uždarė vienuolyną, o 1949 metais buvo uždaryta ir bažnyčia.

Jubiliejinėse iškilmingose šv. Mišiose Šv. Pranciškaus Asyžiečio (bernardinų) bažnyčioje dalyvavo Vilniaus mažesniųjų brolių bendruomenė ir provincijolas Sigitas Benediktas Jurčys OFM. Šv. Mišių liturgijai vadovavo bažnyčios klebonas br. Astijus Kungys.

Šv. Mišių pradžioje buvo skaitoma ištrauka apie šv. Pranciškaus mirtį, vadinamasis *transitas*. Homilijos metu br. Astijus dėkojo visiems stačiuosims šią bažnyčią ir kūrusiems bendruomenę, vėliau perdavė žodį pirmajam šios bendruomenės vadovui br. Juliiui Sasnauskui, kuris pabrėžė šv. Pranciškaus universalumą ir naujumą visais laikais. Bendruomenę pasveikino ir provincijolas kun. Sigitas Jurčys OFM, prisimindamas jos kūrimosi istoriją ir dėkodamas Aukščiausiam už suteiktas malones. Po šv. Mišių bendruomenė dalyvavo agapėje.

Šiandien šv. Pranciškaus ir Bernardino parapija Vilniuje garsėja savo veikla ir gyvybingumu, čia sako pamokslus garsūs Vilniaus pamokslininkai broliai pranciškonai, gieda stiprūs chorai, veikia šeimų, atsinaujinimo ir kitos bendruomenės, vaikų muzikos mokyklėlė. Įvairiomis progomis čia organizuojami susitikimai, įvairūs renginiai, misterijos, koncertai. Šiuo metu vis dar atstatinėjama sovietmečiu suniokota bažnyčia įgyja vis ryškesnius tiek sakralinio statinio, tiek ir gyvos bendruomenės kontūrus.

-sm-

Pietų Korėjos banko auka paminklinei Prisikėlimo šventovei

Spalio 6 d. popietę paminklinėje Prisikėlimo bažnyčioje Pietų Korėjos banko Dallant Bank Inc. prezidentas p. Duck-su Kangas perdavė Kauno miesto dekanui bei šios parapijos klebonui kunigui Vytautui Grigaravičiui oficialų laišką, kuriuo pranešama apie šio investicinio banko skirtą 10 tūkst. JAV dolerių (apie 28 tūkst. litų) auką šventovės atstatymui.

P. Duck-su Kango teigimu, jam tenka didelė garbė perduoti šią paramą Prisikėlimo bažnyčiai, kuri yra visų Lietuvos piliečių viltingos ateities simbolis. Pietų Korėja, išgyvenusi panašią prievartinės okupacijos istoriją, suvokia Lietuvos kančias ir negandas, tekusias iškęsti Sovietų Sąjungos okupacijos metais, ir užjaučia dėl to. „Todėl dabar drauge su Lietuvos Respublikos piliečiais, atgavusiais laisvę ir nepriklausomybę, mes džiaugiamės ir švenčiame šią nuostabią galimybę – patiems rinktis bei kurti savo ateitį“, – sakoma prezidento laiške.

Paskyrimai

Telšių vyskupijoje

Kan. **Petras Merliūnas** atleistas iš Šilalės, Tūbinių, Vaitimėnų parapijų klebono ir Šilalės dekanato dekanato pareigų ir paskirtas Skuodo ir Aleksandrijos parapijų klebonu ir Skuodo dekanato dekanu.

Kun. **Rimvydas Marozas** atleistas iš Skuodo ir Aleksandrijos parapijų klebono ir Skuodo dekanato dekanato pareigų ir paskirtas Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies, Leckavos, Pikelių parapijų klebonu bei Mažeikių dekanato vicedekanu.

Kun. **Stasys Toleikis** atleistas iš Laukuvos ir Požemės klebono pareigų ir paskirtas Šilalės, Tūbinių, Vaitimėnų parapijų klebonu ir Šilalės dekanato dekanu.

Kun. **Zenonas Degutis** atleistas iš Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies, Leckavos ir Pikelių parapijų klebono pareigų ir paskirtas Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio ir Laižuvos parapijų klebonu bei paliktas eiti dekanato pareigas.

Kun. relig. stud. mgr. **Vytautas Tamašauskas** atleistas iš ligi šiol eitų pareigų ir paskirtas būsimos Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaru.

Kun. **Pranas Bartasūnas** atleistas iš ligi šiol eitų pareigų ir paskirtas Laukuvos ir Požemės parapijų administratoriumi.

Klaipėdos šv. Juozapo Darbininko parapijos vikaras kun. **Kazimieras Žutautas** paskirtas Klaipėdos Prano Mašioti vidurinės mokyklos kapelionu.

Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaras kun. **Antanas Mačius** paskirtas Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapijos Marijos legiono prezidiumo „Taikos Karalienė“ dvasios vadu.

-T-

Atlaidai Žemaičių Kalvarijoje

Rugsėjo 2 d. į Žemaičių Kalvarijoje vykusių atlaidus rinkosi Šilalės dekanato tikintieji. Atlaiduose taip pat dalyvavo Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos auklėtiniai su savo vadovybe, pradedantys naujuosius mokslo metus. Atlaidai prasidėjo bendra klierikų ir tikinčiųjų rožinio malda. Šv. Mi-

šių auką aukojo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kun. Antanas Lapė, Telšių vyskupijos licėjaus direktorius kun. Sigitas Žilys, dėstytojai ir kunigai iš Šilalės dekanato.

Per pamokslą Telšių vyskupas J. Boruta SJ kalbėjo apie Dievo žodžio reikšmę krikščionio gyvenime, įvardydamas Švč. Mergelę Mariją kaip klusnumo Šventajai Dvasiai pavyzdį. Ganytojas pabrėžė būtinybę laikytis Bažnyčios nuostatų parapiinės katechezės srityje. Po šv. Mišių atlaidų dalyviai, vadovaujami Telšių vyskupo Jono Borutos SJ, apmąstė Kristaus kančią eidami Žemaičių Kalvarijos kryžiaus kelią. Žemaičių Kalvarijos bazilikoje tikėjimą išpažino nauji Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos dėstytojai: kun. teol. lic. Vilius Viktoravičius, kun. fil. lic. Virgilijus Poškus, kun. relig. stud. mgr. Saulius Tamošaitis.

-T-

Paminėtas kunigo Alfredo Rūkštos auksinis kunigystės jubiliejus

Rugsėjo 26 d. Stakliškių Švč. Trejybės bažnyčioje jos klebonas kun. Alfredas Rūkšta iškilmingai šventė savo auksinį kunigystės jubiliejų. Per pamokslą Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis padėkojo kunigui už nueitą gyvenimo kelią tarnaujant Viešpaties vynuogyne bei priminė kai kurias neeilines kunigo jubilato biografijos detales. Kun. A. Rūkšta gimė 1926 m. Kazokiškių parapijoje (Elektrėnų sav.), tačiau karo metu pasitraukė į Lenkiją, dalyvavo mūšiuose ir buvo kelis kartus sunkiai sužeistas. Po karo baigė kunigų seminariją ir buvo iššventintas kunigu Opolės vyskupijai. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, grįžo į gimtąją Kaišiadorių vyskupiją ir darbavosi Užuguoščio, Kietaviškių parapijose, dabar eina klebono pareigas Stakliškėse.

Kunigas jubilatas daug prisidėjo padėdamas Kaune įsikurti Šv. Elzbietos seserų kongregacijai. Savo parapijoje veiklusis klebonas subūrė skautų būrį, *Caritas* grupę, atgaivino bažnytinį chorą. Po šv. Mišių kleboną sveikinę bičiuliai, svečiai ir parapijiečiai pabrėžė jubilato komunikabilumą, supratingumą ir linkėjo jam stiprios sveikatos bei ilgų gyvenimo metų darbuojantis Dievo ir žmonių garbei.

-Kš-

Duck-su Kangas padėkojo ir LR Seimo tarpparlamentinės grupės ryšiams su Pietų Korėja pirmininkei Rasai Juknevičienei, kuri, pasak banko prezidento, „suteikė mums galimybę ištraukti į Lietuvos ateities kūrimą“. Ceremonijoje dalyvavusius Kauno miesto merą A. Garbaravičių bei parlamentarę R. Juknevičienę p. D. Kangas čia pat patikino „padarysiąs viską, kad tęstųsi jų ištikimos partnerystės ryšiai tiek su Kauno miestu, tiek ir su Lietuvos Respublikos valdžia“.

Kun. V. Grigaravičius padėkojo ponui D. Kangui už paramą. Įteikęs padėkos raštą, kun. V. Grigaravičius pabrėžė, kad tai pirmas kartas, kai Tautos šventovei aukoja oficialūs užsienio asmenys. Po to klebonas banko prezidentui bei jį lydėjusiai delegacijai trumpai papasakojo šventovės istoriją, aprodė bažnyčią, užvedė ant jau baigto remontuoti stogo terasos.

Šiuo metu Prisikėlimo bažnyčioje baigiami vidaus tinkavimo darbai, artimiausiu metu numatoma pradėti dengti šventovės grindis. Pasak kun. V. Grigaravičiaus, viešosios įstaigos „Paminklinė Prisikėlimo bažnyčios atstatymo taryba“ direktoriaus, „tikimasi, kad bažnyčia bus pašventinta, kaip ir planuojama, dar šiais metais per Kalėdas“. Šią vasarą pašventinta bažnyčios stogo terasoje įrengta koplyčia. Tačiau kun. V. Grigaravičius atkreipė dėmesį, jog turimų lėšų tikrai neužteks norint visus reikalingus darbus užbaigti, tad žmonės vis dar gali aukoti Prisikėlimo šventovės atstatymui: pvz., paskambinę telefonu 8 900 80019 paaukoti dešimt litų, o paskambinę telefonu 8 900 70019 – penkis litus; norintys paaukoti didesnę sumą pinigų gali pervesti į Viešosios įstaigos „Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios atstatymo taryba“ sąskaitą: a/s LT927300010076659246, AB Bankas Hansa - LTB Kauno reg. sk., kodas 73000.

-dch-

Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimas

Rugsėjo 25–26 d. Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre vyko Studentų ateitininkų sąjungos (SAS) suvažiavimas „Kol jaunas, o broli, sese...“ Suvažiavimo metu apžvelgta praėjusių metų sąjungos veikla, aptarti pasiekti rezultatai ir numatyti prioritetai ateinantiems metams bei išrinkta nauja SAS Centro valdyba – asmenys, koordinuojantys SAS veiklą nacionaliniu lygmeniu. Pagrindinius šio suvažiavimo tikslus atspindėjo temos: „Iššūkiai studentui katalikui šiandien“, „Kokios mums SAS veiklos reikia, kad būtume patenkinti patys ir galėtume patraukti kitus“. Apie tai kalbėjo Vygantas Malinauskas ir Darius Mickevičius.

Suvažiavimo metu buvo siekiama pažvelgti į šiandienos iššūkius, užklumpančius jauną tikintį žmogų, bei apibrėžti veiklos sritis, kuriose studentas katalikas galėtų bręsti kaip harmoninga, integruota asmenybė. Taip pat diskutuota apie šiandien vis labiau įsigalinčio postmodernizmo įtaką visuomenės mąstymui, bendruomeniškumo jausmo stoką, tiesą bei teisingumą ir šiuolaikines vertybes.

Kun. Gintaras Vitkus SJ (ateitininkas sendraugis) kalbėjo apie reliatyvistinę moralę, kur nėra absoliučios tiesos, kai kiekvienas turi savo nuomonę, teisę galvoti, jausti, veikti, kaip jis nori; apie postmodernizmo įtaką didėjančiam individualizmui ir kaip atsaką į tai – integruotą švietimą, giliniimąsi į krikščioniškas tiesas, vertybes. Prelegentas išvardijo, su kokiais iššūkiais studentams katalikams tenka susidurti, ir ragino nelikti abejingiems tam, kas vyksta aplink, mokėti atskirti tikrus dalykus ir vertybes nuo tariamų ar postmodernizmo primetamų tiesų.

Pasak V. Malinausko, kad suvoktum visa tai, reikia šviestis, diskutuoti, domėtis, aptarti aktualias visuomenės temas ir problemas. Suvažiavimo metu taip pat savo mintimis dalijosi I. Tautkevičiūtė, AF pirmininkas L. Serapinas,

V. Girdzijauskas ir D. Mickevičius. Suvažiavime taip pat svarstyta SAS Centro valdybos klausimas. Pasilikta prie nuomonės, kad SAS struktūros nereikėtų keisti. Centro valdybos pirmininke išrinkta Inga Kuzmičiova pristatė savo komandą.

Kun. dr. Arvydas Žygas suvažiavimo dalyviams palinkėjo ištikimybės idėjai, idėjos draugams, bendrai veiklai: „Darykite viską, kas yra gera – kurkite, puoselėkite pasitikėjimą vienas kitu, toki stiprų, kad negalėtumėte vienas kito išduoti. Prisiminkite ateitininkų principus: šeimyniškumą, katalikiškumą, inteligentiškumą, visuomeniškumą, tautiškumą ir veikite per juos. Atsiminkite, jog gėrio niekada nebus per daug“.

Turino drobulės kopijos pristatymas Šiauliuose

Rugsėjo 26 d. Šiaulių katedroje surengtas Turino drobulės kopijos pristatymas. Nuo šiol Šiaulių katedros bendruomenė ir visi krašto tikintieji galės melstis prie tikslios Turino drobulės kopijos, kurią Šiaulių vyskupijai padovanojo visame pasaulyje šią relikviją garsinanti Turino organizacija.

Pasak Turino drobulės kopiją pristačiusios menotyrininkės Sigitos Maslauskaitės, Turino relikvija – tai Kristaus kančios ikona, o kartu ir žmogaus nuodėmės, ir begalinės Dievo meilės atspindys. Lininė drobulė, į kurią pagal krikščionišką tradiciją buvo suvyniotas nuo kryžiaus nuimtas Jėzaus Kristaus kūnas, svarbi visų amžių krikščionims. Tačiau pastarąjį šimtmetį ji tapo tiek tikinčių, tiek netikinčių mokslininkų tyrimų objektu.

Komentuodama mokslinius tyrimus, kuriais bandoma įminti drobulės slėpinį, Sigita Maslauskaitė pacitavo drobulę apibūdinančius Šventojo Tėvo žodžius: „Ši drobulė yra protingumo provokacija. Pirmiausia ji reikalauja kiekvieno, o ypač ieškančio, žmogaus įsipareigojimo nuolankiai priimti žinią, siunčiamą jo protui ir gyvenimui. Tikinčiajam itin svarbu ir tai, jog drobulė yra Evangelijos veidrodis“.

Pristatyme dalyvavęs Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis patvirtino, kad relikvijos kopija, matoma Šiaulių katedroje, niekuo nesiskiria nuo originalios Turino drobulės. Šiaulių ganytojas pasidžiaugė nepaprasta dovana ir pakvietė tikinčiuosius kontempliuoti prie jos, melstis, dėkoti Dievui už begalinę meilę. „Maldoje vienykimės su Kristaus kančia, semkimės stiprybės, paguodos ir vilties susitikti su Išganytoju, kuris parodė begalinę meilę viso pasaulio žmonėms. Mums reikia atsilyginti tuo pačiu: meile ir tik-tai meile“, – sakė vyskupas. Anot Šiaulių ganytojo, kol kas drobulės kopija, esančia prie kairiojo Šiaulių katedros altoriaus, galės džiaugtis Šiaulių tikintieji, o paskui ketinama ją vežti į kitus Šiaulių vyskupijos dekanatus. Po pristatymo buvo aukojamos šv. Mišios.

Renginiai Panevėžio vyskupijoje

Kunigų nuolatinio ugdymo seminaras Panevėžyje

Rugsėjo 28 d. Panevėžio kurijoje Panevėžio vyskupijos kunigai susirinko į nuolatinio ugdymo seminarą. Pirmojoje susitikimo dalyje buvo pristatytas naujasis Laidotuvių apeigynas. Dvasininkai drauge aptarė ir diskutavo, kaip praktiškai juo naudosis, apžvelgė patarnavimo laidojimo ceremonijose galimybes. Antrojoje dalyje generalvikaras dr. Robertas Pukenis ir dr. Romas Zdanys kalbėjo apie Santuokos sakramento svarbą bei ją ardančias kliūti.

Generalvikaras dalijosi išvalgomis apie birželio mėnesį vykusį Šeimos kongresą, kurį organizavo Romos vikariatas. Kongrese buvo pristatyti ir aptarti įvairių Europos kraštų įstatymai, vienaip ar kitaip reglamentuojantys šeimos politiką. Buvo konstatuota, jog šeima vis dažniau susiduria su naujais

Paminėtas Švč. M. Marijos Gyvojo Rožinio atkūrimo 25-metis

Rugsėjo 26 d. Panevėžyje buvo paminėtas Švč. M. Marijos Gyvojo rožinio atkūrimo 25-metis. Sulaukta svečių, ištikimų rožinio maldos bičiulių ne tik iš Panevėžio apylinkių, bet ir iš tolimesnių Aukštaitijos kampelių. Sekmadienio rytą į jubiliejų susirinkusių tikinčiųjų procesija nuo Švč. Trejybės bažnyčios patraukė Kristaus Karaliaus katedros link. Vidurdienį vyskupas Jonas Kauneckas kartu su generaliniu vyskupijos vikaru kun. dr. Robertu Pukeniu ir kun. Petru Baniuliu aukojo šv. Mišias. Ganytojas per pamokslą priminė tikintiesiems, kas yra rožinis bei jo brolijos, skatino melstis šia malda, nes tai įrankis kiekvieno kataliko rankose.

Po šv. Mišių visi dalijosi žemiškomis gėrybėmis, šnekučiavosi, džiaugėsi jubiliejinėmis akimirkomis. Vėliau katedroje keli šimtai rožinio maldos puoselėtojų klausėsi kun. Kazimiero J. Ambraso SJ konferencijos „Šv. rožinio vėrinys kaip nenutrūkstamos maldos ir vienybės simbolis“. Tikintieji dalijosi asmeniniais liudijimais, išgyvenimais. Dabar Rožinio brolijai vadovauja Nijolė Gylienė, jai talkina Aldona Butkevičienė. Mieste ir rajone suburtos grupelės, vienijančios daugiau nei tūkstantį narių. Šiais metais Gyvojo rožinio brolijos nariai Kryžių kalne pastatė kryžių, buvo išausta ir brolijos vėliava. Šie Panevėžio krašto maldininkai lankosi garsiausiose Lietuvos šventovėse, dalyvauja atlaiduose, talkina įvairių parapijų bendruomenėms.

-kad, j-

Seminaras mokytojams

Rugsėjo 20 d. Lietuvos katechetikos centras Kauno katechetikos centro salėje surengė seminarą „Ir Dievas matė, kad tai yra gera“, kurį vedė Šv. Elzbietos kongregacijos sesuo Myrta M. Stockle iš Vokietijos. Seminare dalyvavo per 20 katalikų tikybės mokytojų bei parapijų katechetų iš Kauno.

Sesuo Myrta M. Stockle Lietuvoje skleidžia Franzo Ketto metodiką – religijos mokymą per gyvenimo patirtį – jau daugiau kaip 10 metų. Šis metodas padeda vienyti grupę bendrai veiklai, kiekvienam dalyviui esant svarbiam ir

reikalingam. Mokomasi harmoningai bendrauti tarpusavyje ir su Dievu. F. Ketto metodika grindžiama seminarai skatina dalyvių kūrybiškumą, padeda geriau suprasti moksleivius, jų poreikius bei suteikia naujų idėjų. Tokiu būdu seminario dalyviams padedama suvokti ir perteikti kitiems Dievo sukurtąjį gėrį, džiaugtis visa kūrinija ir dėkoti Dievui už ją, suvokti kiekvieno pašaukimą kūrybinei veiklai, ypač skelbiant tikėjimą per katechezę, bei ugdyti auklėtinių kūrybines galias.

Seminare įvairiomis darbo formomis (grupėse, per praktinius užsiėmimus, remiantis vaizdine medžiaga) buvo skaitomas ir nagrinėjamas biblinis pasakojimas apie pasaulio sukūrimą: apmąstomas požiūris į pasaulį ir Dievo kūrinius, aptarti būdai bei metodai, kaip geriau pažinti Dievo kūrinius. Po seminario dalyviams buvo įteikti kvalifikacijos pažymėjimai.

Analogiški seminarai vyko Švenčionėliuose, Prienuose, Leliūnuose, Vilniuje, Telšiuose, Šiauliuose, Kaišiadoryse.

-jp-

Melstasi už sergančius Alzheimerio liga

Rugsėjo 21-ąją, Pasaulinę Alzheimerio dieną, Kauno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto) bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už šia liga sergančiuosius, jų artimuosius bei slaugytojus, prašant jiems kantrybės ir Dievo pagalbos. Eucharistijos liturgijai vadovavo šios bažnyčios rektorius kun. Kęstutis Rugevičius, drauge su juo koncelebravo kun. Gintaras Vitkus SJ bei kun. Arvydas Kaščiukaitis. Pastarasis, sakydamas homiliją, minėjo, kaip svarbu išgyvenant sunkumus pasitikėti Dievu, kuris teikia jėgų ir viltį.

Pasaulyje Alzheimerio liga serga per 20 milijonų pagyvenusių žmonių, Lietuvoje – apie 32 tūkstančius. Alzheimerio liga, viena baisiausių senatvės palydovių, sutrikdo atmintį, kalbą, nuovoką ir kitas pažintines funkcijas, gali neatpažįstamai pakeisti asmenybę. Tai sunkus išbandymas ne tik ligoniui, bet ir jo slaugytojui. Tokio ligonio slauga bei globa tampa milžiniška fizine, psichologine ir finansine našta artimiesiems. Jau penkti metai Kauno Alzheimerio klubo iniciatyva Vytauto bažnyčioje meldžiamasi už šia liga sergančiuosius. -dch-

negailėstingais laikmečio iššūkiais, ypač pabrėžtos demografinės ir šeimos apibrėžties problemos. Generalvikaras dr. Robertas Pukenis akino kunigus daugiau dėmesio skirti parapijos šeimos kultūros puoselėjimui.

Kun. dr. Romas Zdanyš pradžioje pristatė spalio 12–15 d. Gdanske vykšiančią sakralinės industrijos parodą. Dalydamasis mintimis apie Santuokos sakramento galiojamumą, prelegentas pabrėžė, kad paskelbti, galioja santuoka ar ne, gali tik bažnytinis teismas. Į kunigų teisinio pobūdžio klausimus atsakinėjo LR Seimo narys teisininkas Stasys Šedbaras.

Šv. Arkangelo Mykolo atlaidai Svėdasuose

Rugsėjo 26 d. Svėdasuose per Šv. Arkangelo Mykolo atlaidus paminėtos ir kan. Juozo Tumo-Vaižganto gimimo 135-osios metinės. Šv. Mišias ta proga aukojo kun. Henrikas Kalpokas ir kun. Remigijus Kavaliauskas. Kun. Remigijus Kavaliauskas per pamokslą kalbėjo apie nepermaldujamą gėrio ir blogio kovą, kurią pradėjęs arkangelas Mykolas. Pamokslininkas tai susiejo ir su Svėdasų krašto garsiuoju „deimančiukų ieškotoju“ Vaižgantu.

Svėdasų kultūros centre ta proga koncertavo Vilniaus karininkų namų choras „Aidas“. Po to Lietuvai pagražinti draugija pakvietė visus į Malaišius, kur vyko tradiciniai Vaižganto skaitymai. Į šventę Malaišiuose susirinko rašytojų ir žurnalistų sąjungų atstovai, aktoriai, gausus svečių būrys bemaž iš visos Lietuvos. Po tradicinių kasmetinių Vaižganto skaitymų šių metų laureatei Agnei Adomaitytei buvo įteikta Vaižganto premija, kurią įsteigė Žurnalistų ir rašytojų sąjunga.

Šv. Mato atlaidai Vabalninke

Rugsėjo 25 d. Vabalninko parapijos Šukionių koplyčioje buvo švenčiami Šv. Mato atlaidai. Į šventę atvykęs Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas labai džiaugėsi, kad tokiose atokiose koplyčiose taip gausiai renkasi bendruomenė, ko kartais pasigendama didesniuose miestuose. Po šv. Mišių vyskupas išdalijo per du šimtus rožinių. Jų net neužteko tokiam gausiam į atlaidus susirinkusiam tikinčiųjų būriui. Vėliau Šukionių kultūros centre koncertavo vietos kapela.

Obelių jaunimo išvyka

Rugsėjo 24–25 d. Obelių parapijos tikintieji organizavo jaunimo – ateitininkų, skautų bei Dienos centro lankytojų – išvyką. Jos metu norėta pagilinti supratimą apie vienuolinį gyvenimą ir vienuolynus prieškarinėje ir dabarties Lietuvoje. Taip pat norėta susipažinti su parapijos gyvenimo plėtojimo galimybėmis. Jaunimas lankėsi Biržuose, Linkuvoje, Pasvalyje, Palendriuose, Kražiuose. Kaltinėnuose drauge meldėsi su parapijos klebonu kun. Juozu Kuodžiu šv. Mišiose. Čia jaunimas turėjo progą susipažinti su ypač intensyviu parapijos gyvenimu. Kitą dieną lankytasi Truskavos vienuolyne, Krekenavoje. -kad-

Kun. Leonardo Andriekaus OFM atminimo vakaras

Spalio 5 d. Maironio lietuvių literatūros muziejuje Šv. Pranciškaus Mažesniųjų brolių ordino iniciatyva surengtas kunigo ir poeto Leonardo Andriekaus OFM gimimo 90 metų minėjimo vakaras. Jo metu provincijolas br. kun. Sigitas Benediktas Jurčys OFM pasidalijo išvalgomis apie šios iškilios asmenybės gyvenimą ir kūrybą, prisiminė susitikimus su kunigu JAV, pristatė jo surinktą meno kolekciją, padovanotą Kretingos pranciškonų vienuolynui. Br. Kazimieras OFM apžvelgė kunigo Leonardo pranciškoniškąją veiklą, lygindamas ją su Pranciškumi Asyžiečiu, akcentavo kilnią jo dvasią ir meilę žmonėms bei gyvūnams.

Vakaro metu prisimintas ir poeto indėlis į lietuvių poeziją, jo kultūrinė ir literatūrinė veikla. Leonardas Andriekus gimė 1914 metų liepos 15 dieną Barstyčių kaime, Skuodo rajone. Jaunystėje įstojo į Kretingos pranciškonų vienuolyną ir mokėsi Kretingos pranciškonų progimnazijoje. Prieš II pasaulinį karą pranciškonų vyresniųjų buvo išsiųstas studijuoti teologijos į universitetus Austrijoje ir Italijoje, kur apsigynė teologijos daktaro disertaciją. Nuo 1946 metų iki mirties (2003 m.) gyveno Jungtinėse Amerikos Valstijose. Čia aktyviai dalyvavo lietuvių išeivių veikloje, ėmėsi leisti ir redaguoti „Aidų“ žurnalą, kurio garbės redaktoriumi buvo iki pat mirties. Išeivijoje išleido poezijos rinkinius „Atviros marios“ (1955), „Saulė kryžiuose“ (1960), „Naktigonė“ (1963), „Po Dievo antspaudais“ (1969), „Už vasaros vartų“ (1976), „Atmink mane, Rūpintojėli“ (1985). Kelios poeto kūrybos rinktinės užsienyje buvo išleistos ir anglų kalba. Lietuvoje 1991 m. išleista eilėraščių rinktinė „Pasilikau tik dangų mėlyną“. Jo eilėraščių rinkiniuose interpretuojami teologiniai ir psichologiniai religinio išgyvenimo aspektai. Tikėjimas suvokiamas kaip pasitikėjimas Dievo meile. Originaliai eilėraščiuose kalbama apie rūpintojėli, senąją baltų religiją.

Kun. L. Andriekaus eiles skaitė aktorius E. Stancikas, gitara grojo ir pagal poeto Leonardo žodžius sukurtas dainos dainavo kun. E. Arnašius. Vakaro dalyviams taip pat buvo pristatyta kun. Andriekaus atminimui skirta jo kūrybos bei meno kolekcijos paroda „...pasilikau tik dangų mėlyną...“, kurią parengė muziejininkė Daiva Bumblauskaitė.

-jp-

Mirė kun. jubilias emeritas Jonas Morkūnas (1918–2004)

Rugsėjo 30 d. savo bute Vilniaus šv. Onos bažnyčioje mirė buvęs ilgametis šios parapijos klebonas kun. jubilias emeritas Jonas Morkūnas. Kun. J. Morkūnas gimė 1918 m. lapkričio 18 d. Panevėžio vyskupijos Subačiaus parapijos Butrimų kaime, valstiečių šeimoje. Mokėsi Subačiaus gelž. stoties pradžios mokykloje, po to Kupiškio gimnazijoje, nuo 1939 m. rugsėjo mėn. – Kauno, vėliau Vilniaus kunigų seminarijose. Kunigu išventintas 1945 m. spalio 28 d.

1946 m. pradžioje paskirtas Valkininkų parapijos vikaru; 1946 m. gegužės mėn. – Varėnos II administratoriumi; 1949 m. gegužės mėn. – Vilniaus šv. Onos parapijos administratoriumi; 1950 m. birželio 21 d. suimtas ir įkalinamas Lukiškių kalėjime, vėliau išvežtas darbams į Karagandos srities anglių šachtas bei ūkio lagerius. 1956 m. paleistas iš lagerių ir grįžęs į Lietuvą, 1956 m. rugpjūčio mėn. paskirtas Varėnos parapijos administratoriumi, 1962 m. gegužė – Kaltanėnų parapijos klebonu; 1965 m. gegužė – Vilniaus šv. Teresės parapijos vikaru; 1967 m. birželio mėn. – Vilniaus šv. Onos parapijos klebonu. Šias pareigas ėjo 34 metus. 2001 m. lapkričio mėn., Onos parapiją perduodant pranciškonams, kun. Jonas Morkūnas atleidžiamas iš klebono pareigų ir paskiriamas Šv. Onos bažnyčios rektoriumi. 2003 m. balandžio mėn. kun. Joną ištinka išeminis insultas; šiek tiek pasitaiso, tačiau pirmykščių jėgų neatgavęs, 2004 m. vasario mėn. atleidžiamas iš bažnyčios rektoriaus pareigų ir paliekamas Šv. Onos bažnyčios emeritu.

Kun. Jonas Morkūnas turėjo ir kitų bažnytinių pareigų. Vysk. Kazimieras Paltarokas, 1949 m. išrinktas Vilniaus arkivyskupijos kapitulinis vikaru, atvykęs į Vilnių, jam patiki kurijos kanclerio pareigas. Būdamas Varėnos administratoriumi, jis trejus metus ėjo ir Varėnos dekanato pareigas, buvo ir Švenčionių vicedekanas, Vilniuje 15 metų buvo arkivyskupijos valdytojo konsultorius, o vėliau 15 metų – Vilniaus dekanas.

Kun. Jono Morkūno laidotuvių pamaldos vyko spalio 2 d. Šv. Onos bažnyčioje. Jis buvo palaidotas gimtinėje, Subačiaus stoties parapijoje.

Seminaras Kelne

Rugsėjo 19–24 d. vienuolika asmenų iš Kauno ir aštuoni iš Vilniaus arkivyskupijos (3 kunigai, 3 diakonai, Vilniaus ir Kauno jaunimo centrų komandos bei aktyviausių parapijų bendradarbiai) dalyvavo Kelne (Vokietija) vykusiame seminare, kuriame buvo pristatyta Kelno arkivyskupijos jaunimo pastoracijos koncepcija. Seminaro metu per susitikimą su pasirengimo 2005 metų Pasaulio jaunimo dienoms grupe buvo aptarti kai kurie šio renginio momentai, diskutuota aktualiais nūdienos gyvenimo ir tikėjimo klausimais, taip pat lankytasi Don Bosko klube. Kelno katedroje seminaro dalyviai kartu su generalvikaru dr. Dominicu Schwaderlappu šventė Eucharistiją, po to dalyvavo iškilmingoje vakarienėje ir surengtame pokalbyje.

-jp-

Keliais žodžiais

Kaunas. Rugsėjo 26 d. Šv. Antano bažnyčioje per sumos šv. Mišias Kauno jėzuitų bažnyčios choras (meno vad. A. Mišeikis) atliko A. Paulavičiaus šv. Mišias „Prisikėlusiai Tėvynei“ (žodžiai poeto B. Brazdžionio ir A. Paulavičiaus). Po Mišių buvo pristatyta A. Paulavičiaus kompaktinė plokštelė „Tėvynė – nesibaigianti giesmė“. Pristatyme dalyvavo poetas R. Keturakis ir solistas D. Sadauskas.

-jpž

Klaipėda. Spalio 3 d. vakarą į Klaipėdos šv. Kazimiero bažnyčią rinkosi pedagogai iš viso miesto. Vakariniame šv. Mišiose melstasi už gyvus ir mirusius mokytojus. Parapijos klebonas R. Vėlavičius sveikino pedagogus ir linkėjo neprarasti vilties, stiprinti savo tikėjimą ir nenusiminti, jei vaisių greit nepamatys: juk ir ažuolas auga šimtus metų, kol tampa galingu medžiu. Po šv. Mišių pedagogams koncertavo solistė Asta Krikščiūnaitė. Skambėjo J. S. Bacho, Fr. Schuberto, C. Francko kūriniai, Fr. Schuberto „Ave Maria“. Šis šventinis koncertas buvo Klaipėdos krašto Kazimierų draugijos dovana. Parapijos klebonas dėkojo už paramą draugijai, džiaugėsi gausiu susirinkusių pedagogų būriu.

-kss-

ZACHIEJAUS ATSIVERTIMAS

31 eilinis sekmadienis (C)

Įšm 11, 22–12, 1; 2 Tes 1, 11–2, 2; Lk 19, 1–10

Šio sekmadienio Evangelija atpasakoja įvykį, kurį būtų galima pavadinti atsivertimo modeliu. Šiame įvykyje matome visus žmogaus dvasinio pasikeitimo elementus – Dievo malonės veikimą, žmogaus pastangas ir galiausiai naują žmogų. Kas gi paskatino muitininkų viršininką Zachiejų ieškoti naujojo Mokytojo? Neabejokime – tai Dievo malonė. Gal tai buvo tiesioginis Dievo įkvėpimas, gal kiti žmonės papasakojo Zachiejui apie šį naują Mokytoją. Gal jis jau girdėjo Jėzaus palyginimą apie fariziejų ir muitininką, gal jo širdį palietė muitininko maldos žodžiai: „Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!“ Zachiejui parūpo, kas tasai mokytojas, kuris permato žmogaus sielą.

Slėpinga žmogaus prigimtis. Kas galėtų paaiškinti, kodėl žmogus nerimsta? Ko trūko patriarchui Abraomui, kuris paliko tėviškę ir patraukė į svetimą kraštą, ko trūko Jonui Krikštytojui, apsigyvenusiam tyruose, ko trūko Petru, Andriejui, Jonui, Jokūbui, kad vos tik šiam Mokytojui pasirodžius, jie paliko savo namus išeidami į nežinią? Iš tiesų „nerami mūsų širdis“.

Ir Zachiejui nesvetimas paslaptingas nerimas. Vos tik išgirdo apie naująjį Mokytoją, jo širdyje gimė noras jį pamatyti. Ką tik jį pasiekia žinia, kad Jėzus atvyko į jo miestą – Jerichą. Ar gali būti geresnė proga? Išėjęs į gatvę, Zachiejus susirūpino: Jėzų supa daugybė žmonių, o jis žemo ūgio. Kaip jį pamatyti pro tokią minią? Bet štai išeitis: priekyje jis mato patogų šilkmedį, į kurį nesunku įlipti. Kaip tik minia, apsupusi Jėzų, juda ta pačia kryptimi. Zachiejus daug nesvarstydamas pasislepia šilkmedžio šakose. Čia jis tikrai pamatys tą mokytoją, apie kurį sklinda tiek daug kalbų.

Štai čia ir prasideda Zachiejaus atsivertimo istorija. Atėjęs prie medžio, Jėzus sustoja ir net nepažiūrėjęs į viršų taria: „Zachiejau, greit lipk žemyn! Man reikia šiandien apsilankyti tavo namuose“. Zachiejus lipa nuo medžio ir su džiaugsmu vedasi Jėzų į savo namus. Lauke lieka nusivylusi minia. Kiti murmėjo: „Pas nusidėjėlį nuėjo į svečius!“

Kai Jėzus atėjo į Zachiejaus namus, jo namai tarsi prašvito. Dabar jis pamatė tai, ko niekada nebūtų pamatęs, jeigu ne šis apsilankymas. Jis pamatė, kad jo turtas įgytas ne visai sąžiningai. Gal ne vienas buvo nuskriaustas, kol buvo sukrautas šis turtas. Dabar Zachiejus visa tai pamato naujaip ir supranta savo niekingumą. Šioje naujoje šviesoje gimsta greitas ir ryžtingas sprendimas: nuo šiol pusė jo turto priklausys vargšams. Viešpats laimina Zachiejaus ryžtą ir užtikrina: „Į šiuos namus šiandien atėjo išganymas“. O muitininkas atpažino savo aplankymo metą. Sujaudintas jis prabilo: „Štai, Viešpatie, pusę savo turto atiduodu vargšams, ir, jei ką nors nuskriaudžiau, gražinsiu keturgubai“.

Klausant šio pasakojimo mums gali kilti klausimas dėl Jėzaus elgesio. Kodėl jis paliko visą minią ir nusekė paskui vieną žmogų? Atsakymo ieškokime Jėzaus palyginime apie pražuvėlę avelę. Geras ganytojas dėl vienos avelės palieka devyniasdešimt devynias ir ieško pražuvėlės. Ar šios dienos Evangelijos pasakojime Jėzus neparodo, kad jis pats yra tas Gerasis Ganytojas, ieškantis pražuvėlės?

Aplankęs Zachiejaus namus, Jėzus ištaria: „Į šiuos namus šiandien atėjo išganymas <...> Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“. Nuo laimingojo Zachiejaus atsivertimo jau praėjo 2000 metų. Mes nesutinkame Kristaus savo gatvėse, bet jis nuolat lanko mus per gerus žmones, per šventuosius sakramentus. Mums nereikia, kaip Zachiejui, lipti į šilkmedį – taip nesunkiai galime jį surasti savo bažnyčiose, prie altoriaus, klausyklos ar prie Dievo stalo. Dar lengviau jis randamas alkanuose, vargšuose, ligoniuose.

Šis įvykis atskleidžia dar vieną, kiekvienam krikščioniui įsidėmėtiną pamoką. Jėzus nuėjo paskui muitininką, kuris norėjo jį pamatyti. Maža to, jis parodė nemažai pastangų – įlipo į medį, kad tik geriau išžiūrėtų į tą naują

pranašą. Šį muitininką galime pavadinti ieškančiu žmogumi. Jam svarbu sužinoti, kas tas Jėzus, apie kurį tiek daug kalbama. Šis noras Jėzų pažinti buvo Dievo malonė, o Zachiejaus garbei reikia pasakyti, kad jis neliko abejingas ir padarė visą, kad galėtų bent jo veidą pamatyti.

Jėzus įvertino muitininko pastangas ir, visus kitus palikęs, įžengė į Zachiejaus namus su savo palaima. Šiuo apsilankymu Jėzus visiems laikams parodo, kad Dievas žmogų aplanko tuomet, kai žmogus jo laukia, kai nori su juo susitikti, kai šį tą padaro, kad šis susitikimas įvyktų. Abejingam, užsiėmusiam tikrai savimi, negirdinčiam Dievo kvietimo, Jėzus nesisiūlo. Reikia, kad žmogus atsilieptų į tylų Dievo beldimą ir atidarytų jam savo širdies duris. Tai Dievo maloningumo stilius: Dievas visada pasibeldžia pirmas, tai yra jis pirmas suteikia tikėjimo malonę, tačiau laukia, kad žmogus jam visiškai laisvai atsivertų. Dievas davė žmogui laisvę ir, kaip niekas kitas, ją gerbia. Atsivertimo stebuklas įvyksta, kai žmogus palipa aukščiau, bent pasistiepia, norėdamas išvysti Jėzų.

Parengė V. S.

DANGAUS PILIEČIAI

Visi šventieji

Apr 7, 2–4. 9–14; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Visų šventųjų šventė yra žinomų ir nežinomų dangaus piliečių diena. Šv. Jonas savo vizijoje mato šių Dievui ištikimųjų dangaus gyventojų nesuskaičiuojamą daugybę. „Štai milžiniška minia, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti, iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų. Visi stovėjo priešais sostą ir Avinėlį, apsiautę baltais apsiaustais, su palmių šakomis rankose“ (*Apr 7, 9*).

Šventės Evangelija išskaičiuoja Dievo karalystės piliečių žymes. Jiems pirmiesiems priklauso palmės ir balti apsiaustai: „Palaimintieji dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė“.

Šio palaiminimo akcentas tenka ne skurdiui, bet dvasingumui. Skurdas, kaip toks, nėra išganymo laidas. Tie, kurie su pavydu žvelgia į savo kaimyno būstą, drabužį, stalą, nėra šio palaiminimo dalyviai. Dvasingųjų vargdienių palaiminimas tenka tiems, kurių širdies nepavergė turto geismas. Jie neprisiršo prie piniginės. Jiems labiausiai rūpi dangaus karalystė, ir jie tiki, kad visa kita bus jiems pridėta. Net iš menkos savo nuosavybės jie randa kuo pradžiuginti varguolį.

„Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti“. Tai labai gausus dangiško džiaugsmo dalyvių būrys. Tai tie, kurie žemėje kenčia dėl pasaulyje įsikerojusių blogybių, kurie liūdi dėl neteisybės tarp žmonių, tautų, valstybių. Juos kaip sunki našta slegia niekšybės ir prievartos triumfas. Jie liūdi matydami kreivus Bažnyčios tarnų žingsnius, pasaulio galingųjų beatodairiškumą, liūdi dėl Dievo teisių ir jo įsakymų niekinimo. Jų liūdesys virs džiaugsmu, kaip džiaugiasi moteris, pagimdžiusi kūdikį.

„Palaiminti romieji, nes jie pavaldės žeme“. Kieno rankomis kuriama žemiškoji gerovė? Ar tai ne tie tylūs darbininkai, kantriai ir ramiai atliekantys savo pareigas? Negirdime jų gatvėse, nematome reklamose. Tai tie tūkstančiai ir milijonai tylių darbininkų, mokslo žmonių, menininkų, kurie palaiko pasaulio bendrijos kvėpavimą.

„Palaimintieji alkstantys ir trokštantys teisybės: jie bus pasotinti“. Sunkai pakeliamas duonos alkis, vandens troškulys. Bet ar visuomet duonos alkis išganingas? Nusikaltėliai ne visuomet patenkinti kalėjimo duona, bet kūno alkis nepadės, jeigu jie patys nesupras, „kad ne viena duona žmogus gyvas“.

Kiek žmonių nerimsta ieškodami teisybės? Užsidarę bibliotekose, kabinetuose, iki išnaktų skaito knygą po knygos. Kur toji amžinoji tiesa? Ji pasirodo tarsi mirazžas žaliuojančiomis palmėmis ir vėl išnyksta dykumos smėly-

nuose. Ne vienas tiesos ieškotojas tik po daugelio metų nevaisingų ieškojimų nurimsta paėmęs į rankas nedidelį katekizmą su įrašytais žodžiais: „Dievo Sūnus yra tapęs žmogumi ir numiręs dėl mūsų išganymo“.

Ar reikia smerkti tiesos alkstantį skeptiką, agnostiką, ateistą? Ar verčiau kritiškai pažvelgti į tuos, kurie, užuot skelbę gyvą, alsuojančią, džiaugsmingą Evangeliją, „riša sunkias, nepakeliamas naštas ir krauna žmonėms ant pečių, o patys nenori jų nė pirštu pajudinti“ (Mt 23, 4).

„Palaiminti gailėstingieji: jie susilauks gailėstingumo“. Paskutinio teismo palyginime Viešpats gailėstingiesiems skiria pirmąją vietą: „Aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote, buvau ištroškęs, ir mane pagirdėte, buvau keleivis, ir mane priglaudėte, buvau nuogas – mane aprengete, ligonis – mane aplankėte, kalinys – atėjote pas mane“ (Mt 25, 35–36). „Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo pasaulio sukūrimo jums paruoštą karalystę“ (ten pat).

„Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą“. Tai ypatingas palaiminimas. Tyros širdies žmogui žadamas Dievo regėjimas jau šioje žemėje. Iš tiesų visa asketika, mistika liudija ypatingą tyrųjų privilegiją. Skaisti širdis jau čia, žemėje, regi Dievą. Tepaliudija pats gyvenimas: akivaizdu, kad mūsų amžius, kaip joks kitas, paženklintas palaidumu, neištikimybe, gimusios ir negimusios gyvybės naikinimu, bodėjimusi religija ir malda. Stebint gyvenimą, nesunkiai galima prognozuoti, kad bažnyčiose tol bus meldžiamasi, kol bus vertinamas žmogaus širdies tyrumas.

„Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais“. Kur esate, jūs, taikdariai? Jungtinės Tautos – tai viso pasaulio tautų forumas. Koks galingas turėtų būti jų balsas, kiek karo židinių galėtų būti užgesinta! Deja, didžiosios galybės rūpinasi ne taika, bet savo nauda. Galingiesiems labiau rūpi nafta, negu taika. Tebūna palaiminti visi, kurie įneša savo indėlį į pasaulio taikos išsaugojimą, būkite palaiminti ir jūs, kurie puoselėjate taiką ir ramybę šeimose, bendruomenėse.

„Palaiminti persekiojami dėl teisybės: jų yra dangaus karalystė“. Už juos šiandien nesimeldžiame. Jiems dangaus karalystė priklauso dėl Jėzaus žodžio. Jų prašykime, kad jie išmelstų valios jėgos ir stiprybės visiems persekiojamiems, niekinamiems, kenčiantiems dėl teisybės, kad greičiau pasaulyje būtų atstatyta dieviškoji teisybė.

Parengė V. S.

AMŽINASIS GYVENIMAS

32 eilinis sekmadienis (C)

2 Mak 7, 1–2. 9–14; 2 Tes 2, 16–3, 5; Lk 20, 27–38

Šiandien Evangelija supažindina mus su sadukiejais. Tai Kristaus laikų žydų elitinė partija, pasižymėjusi savo liberalumu. Pripažindami tik Mozės knygas, jie neigė pomirtinį gyvenimą, kurio samprata išsirutuliojo vėlesnėse Biblijos knygose. Nepripažindami pomirtinio gyvenimo, jie stengėsi kiek galima geriau įsikurti šioje žemėje.

Žinodami aiškų Jėzaus mokymą apie Dangaus karalystę, sadukiejai kreipiasi į jį pašydami išspręsti jų pačių sugalvotą kazusą: kuriam septynių vyrų žmona teksianti po mirties. Kiekvienam žydui, besilaikančiam levirato įstatymo, šis klausimas tiesiog neišsprendžiamas. Tačiau Jėzus nesileidžia į juridinę diskusiją ir iš karto pabrėžia ano pasaulio dvasingumą. Aname pasaulyje nebus nei vedančių, nei tekančių. „Negalės jie nei mirti, nes būdami prisikėlimo vaikai, bus tolygūs angelams ir bus Dievo vaikai“.

Pomirtinio gyvenimo realumą Jėzus pagrindžia ne kuo kitu, kaip sadukiejų pripažįstama Mozės knyga, kurioje pasakojama apie Mozės išgyvenimą prie Horebo kalno. Mozė, ganydamas avis, pamatė keistą reiškinių: netoliese degė kūmas, bet nesudegė. Iš šio krūmo Dievas prabilo į Mozę: „Aš esu Dievas tavo tėvo, <...> – Dievas

Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo". Kai Mozė klausė Dievo vardo, iš degančio krūmo pasigirdo atsakymas: „Aš esu, kuris esu <...>. Tu taip kalbėsi izraeliečiams: 'Viešpats jūsų protėvių Dievas – Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo, atsiuntė mane pas jus'" (plg. Iš 3, 5–15).

Šis Mozės pokalbis vyko praėjus daugeliui metų nuo pirmųjų patriarchų mirties. Tačiau Dievas išlaikė su jais asmeninius santykius, bendraudamas kaip su esančiais ir gyvaisiais. Jis ir toliau lieka Abraomo, Izaoko, Jokūbo Dievas.

Kalbėdamas su sadukiejais, Kristus daro aiškią perskyrą tarp dabartinio žemiškojo gyvenimo ir pomirtinio, kur jau nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, kur bus nušluostyta kiekviena ašara (plg. Apr 21, 4).

Ak, tas slėpingas amžinasis gyvenimas! Bet kokia prasmė kalbėti apie amžinąjį gyvenimą, žmogaus prisikėlimą, jeigu daugelio žmonių sąmonėje jau nebeliko ne tik prisikėlimo, bet ir Dievo sąvokos. Pereito amžiaus vokiečių dramaturgas Bertoldas Brechtas tikinčiuosius vadino sukčiais, kurie atitraukia žmones nuo pilnakraujo žemiškojo gyvenimo. Poetas H. Heinė kvietė „dangų palikti angelams ir žvirbliams" ir imtis kūrybiško darbo.

Neseniai ir mūsų šalyje buvo žadama įgyvendinti rojų ne kažin kur danguje, bet žemėje. Šiandien, po nesėkmingų pastangų sukurti žemišką rojų, svajojam apie vieningą Europą, kurioje klestės gerovė. Taip ir neturime laiko pagalvoti apie tai, kas laukia čia pat – gal po dešimties, gal po vienerių metų. Kad ir kaip būtų, bet šį pasaulį reikės palikti ir iškelti anapus.

Ką galėtume pasakyti mūsų dienų sadukiejams apie mirtį ir kas laukia po to? Klausime jų, ar jie nejaučia savo širdyje nerimo, kai saulė pakyla ir nusileidžia, kai diena gena dieną, ruduo – vasarą, kai žvarbūs vėjai drasko medžių lapus, primindami nenumaldomą gyvenimo pabaigą. Ar jie nemato istorijos paminklų, liudijančių visų laikų, visų rasių, visų tautų tikėjimą pomirtiniu gyvenimu? Ar jie nemato antikos piramidžių, šventovių, aukurų, altorių, kapaviečių, skelbiančių žmonijos viltį?

Šiandien pirmasis skaitinys pasakoja apie septynis brolius, kurie buvo prievarta verčiami laužyti Dievo įsakymus. Jų motina, kuri matė kankinamus savo vaikus, jiems kalbėjo: „Aš nežinau, kaip jūs atsiradote mano iščiose, nes ne aš daviau jums dvasią, sielą ir gyvybę ir ne aš sujungiau kiekvieno sąnarius, bet pasaulio Sutvėrėjas, kuris sutvarkė žmogaus gimimą ir kuris nustatė visų dalykų pradžią, jis vėl su gailėstingumu sugrąžins jums gyvybę ir dvasią" (2 Mak 7, 22–23). Visi septyni broliai su savo motina mirė kančiose, bet su tvirta prisikėlimo viltimi.

Visas Šventasis Raštas yra ištisas būsimąjo amžinojo gyvenimo liudijimas. Mirusio kūno palaidojimą Paulius palygina su grūdo sėja. Laiške korintiečiams jis rašo: „Gal kas paklaus: „Kaip bus prikelti mirusieji? Su koku kūnu jie pasirodys?" Neišmanėli! Ką tu pasėji, neatgimsta, jei prieš tai nenumiršta <...>. Taip ir su mirusiųjų prisikėlimu. Sėjamas silpnas, keliasi galingas, sėjamas gendantis kūnas, keliasi negendantis, sėjamas prastas, keliasi garbingas. Sėjamas juslinis kūnas, keliamas dvasinis kūnas" (1 Kor 15, 35).

Guosdamas Lozoriaus seseris dėl brolio mirties, Jėzus kalbėjo: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, nors ir numirtų, bus gyvas". Tarsi patvirtindamas savo žodžius, Jėzus eina prie Lozoriaus kapo ir galingu balsu sušunka: „Lozoriau, išei!" ir sustingęs kūnas paklūsta – keliasi iš kapo.

Viename antkapyje yra iškaltas trumpas užrašas: „Prisikelsiu kartu su saule". Gal tai tik pagonybės liekana? Bet geriau pamąstęs, supranti, kad tai graži krikščioniška mintis. Juk mirtis – tik žmogaus saulėlydis, po kurio laukia šviesus prisikėlimas.

Parengė V. S.

Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba

Instrukcija

Erga migrantes caritas Christi

Kristaus meilė migrantams

(Tęsinys. Pradžia 17 numeryje)

III DALIS

Bendrystės pastoracijos vykdytojai

Gimtosiose ir priimančiose Bažnyčiose

70. Kad migrantų pastoracija būtų bendrystės pastoracija (besiremianti bendrystės ekleziologija ir siekianti bendrystės dvasingumo), migrantų gimtosios Bažnyčios ir juos priimančios Bažnyčios turi artimai bendradarbiauti. Tas bendradarbiavimas pirmiausia turėtų kilti iš keitimosi informacija apie bendrus pastoracinius dalykus. Iš tiesų neįmanoma įsivaizduoti, kad Bažnyčios nepalaikytų dialogo ir nerengtų reguliarių susitikimų, kuriuose sistemingai aptarinėtų aktualias tūkstančių migrantų problemas. Siekdamos visos pastoracinės veiklos imigrantų labai geresnės koordinacijos, vyskupų konferencijos turėtų šią užduotį patikėti specialiai tam skirtai komisijai ir paskirti nacionalinį direktorių, kuris teiktų impulsų atitinkamų diecezinį komisijų veiklai. Jei sudaryti tokią komisiją nėra galimybės, migrantų pastoracijos koordinacija patikėtina bent vyskupui, kuris būtų tam įgaliotas ir tą veiklą skatintų. Tai parodys, jog dvasinė toli nuo tėvynės atsidūrusių žmonių globa yra iškilus bažnytinė pareiga, pastoracinė užduotis, kuri nepalikta pavienių asmenų – kunigų, pašvęstojo gyvenimo asmenų, pasauliečių – dosnumui, bet turi būti, įskaitant materialinį matmenį, vietinių Bažnyčių rūpestis (taip pat plg. PaG 45).

71. Vyskupų konferencijos, be to, jų teritorijoje veikiančioms universitetiniams katalikų fakultetams turi iškelti užduotį nuodugniau iširti įvairius migracijos aspektus konkrečios migrantų pastoracijos naudai. Šiuo atžvilgiu studijų programoje galima numatyti privalomus teologinės specializacijos kursus.

Seminarijose irgi neturėtų trūkti ugdymo, atsižvelgiant į šią dieną visą žemės rutulį apimančią migracijos reiškinį. „Universitetai ir seminarijos, būdami laisvi rinktis mokymo programas ir vienkovi ar kitokių metodų, turėtų pasiūlyti galimybę susipažinti su pagrindinėmis temomis, kaip antai įvairūs migracijos pavidalai (galutinė arba sezoninė, tarptautinė arba vidinė migracija), migracijos priežastys, jos padariniai, tinkamos pastoracijos esminės kryptys, popiežiškųjų ir dalinių Bažnyčių dokumentai“ (65).

Bet kuriuo atveju „bent iš pradžių vertinga tokio mokymo didaktinė medžiaga būtų Popiežiškosios migrantų ir keleivių pastoracijos tarybos [tuomet popiežiškosios komisijos] *Quaderni universitari* ir žurnalas [People] on the move, taip pat naujesni Magisteriumo dokumentai šia tema“ (66).

Posinodiniame apaštališkajame paraginiame *Pastores dabo vobis* pabrėžtinai primenama, jog seminaristų pastoracines patirtis privalu kreipti klajoklių bei migrantų linkme (67).

72. Kasmetinis *Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos* (ar *savaitės*) šventimas tebūna proga sustiprinti pastangas ir uoliai atkreipti dėmesį į savitą temą, kurią kiekvienais metais savo žinioje pasiūlo Šventasis Tėvas. Ši Popiežiškoji taryba siūlo šią dieną visur švęsti visiems nustatytu laiku, idant visi kartu – tuo pačiu momentu – Dievo akivaizdoje atsidėtume malda, veiklai ir aukai migrantų bei pabėgėlių labui.

Greta šios *dienos*, labai reikšmingas galėtų būti kasmetinis vyskupo ar eparcho ir visų vyskupijoje ar eparchijoje esančių etninių grupių susitikimas, jei įmanoma, katedroje. Ten, kur toks susitikimas jau praktikuojamas, jis vadinamas „tautų švente“.

Nacionalinis kapelionų ar misionierių koordinatorius

73. Tarp migrantams tarnaujančių pastoracinių darbuotojų pabrėžtinai nacionalinis koordinatorius, laikytinas labiau tam tikros kalbos ar šalies kapelionų ar misionierių, o ne pačių migrantų pagalbininku. Be to, jis veikia išreiškia Bažnyčios *ad quam* kapelionų ar misionierių atžvilgiu, bet sykiu nelaikytinas jų atstovu. Tad jis tarnauja kapelionams ar misionieriams, kurie šalyse, kur daug migrantų kilę iš tam tikros tautos, gauna „tinkamumo pareiškimą“ – raštą, išduodamą vyskupų konferencijos *a qua* (plg. DPMC 36, 2).

74. Kapelionų ar misionierių atžvilgiu nacionalinis koordinatorius atlieka broliškos priežiūros, ramino ir ryšio tarp įvairių bendruomenių užduotis. Migrantų, kurie dėl savo gyvenamosios ar antrinės gyvenamosios vietos pavaldūs dalinių Bažnyčių ar eparchijų ordinarams ar hierarchams, jų tiesioginė kompetencija neapima. Jie taip pat neturi jokios jurisdikcinės galios kapelionams ar misionieriams, kurie tarnybos galių bei tarnybos vykdymo atžvilgiu pavaldūs vietos ordinarui ar hierarchui, suteikiančiam jiems reikiamas galias. Tad nacionalinis koordinatorius privalo dirbti artimai bendradarbiaudamas su migrantų pastoracijos nacionaliniais ir dieceziniais direktoriais.

Migrantų kapelionas ar misionierius

75. Remdamiesi jau pasirodžiusiais Bažnyčios dokumentais šia tema (68), pirmiausia norime pabrėžti, kad

specifinė migrantų pastoracija, turinti itin dvasinį tikslą ir susijusi su autentišku misijiniu matmeniu, reikalauja ypatingo parengimo (plg. *PaG* 72). Toks parengimas vyksta bendrystėje su vietiniu kilmės šalies ordinaru ar hierarchu ir jo atsakomybe.

76. Šiame kontekste pasakytina, kad „migracijos reiškinį sudėtingumas bei tolesnis plėtojimas reikalauja pastoracijos kryptį bei tikslui nustatyti papildomų institucijų, kurios šiuos reiškinį sektų bei objektyviai įvertintų. Galvoje turimi pastoraciniai centrai etninėms grupėms, tačiau pirmiausia – tarpdisciplininiai studijų centrai, kurie rinktų medžiagą, reikalingą pastoracijai parengti bei įgyvendinti“ (*CMU* 40). Tokie tyrinėjimai taip pat turėtų nubrėžti gaires studijoms seminaruose, ugdymo įstaigose bei pastoraciniuose centruose ir tiesiogiai prisidėti prie migrantų pastoracijos darbuotojų rengimo.

77. Tačiau būti migrantų kapelionu ar misionieriumi *eiusdem sermonis* (kalbančiu ta pačia kalba) vis dėlto nereikia būtinybės apsiriboti vieninteliu, išskirtiniu, nacionaliniu tikėjimo įgyvendinimo bei išreiškimo būdu. Viena vertus, pabrėžtina specifinės pastoracijos, kuri rūpintųsi perteikti krikščioniškąją žinią pasitelkdama adresato kultūrą, išsilavinimą bei teisėtus poreikius, būtinybė, tačiau, kita vertus, ne mažiau svarbu neužmiršti ir tai, kad tokia specifinė pastoracija reikalauja atvirumo naujam pasauliui bei integracinių pastangų siekiant migranto visavertiško dalyvavimo vyskupijos gyvenime.

Tokiame procese kapelionas ar misionierius turi atlikti tilto, jungiančio imigrantų ir juos priimančių bendruomenes, vaidmenį. Jis yra su imigrantais, kad sttydintų Bažnyčią bendrystėje su dieceziniu ar eparchiniu vyskupu ir savo broliais kunigais, pirmiausia su ta pačia pastoracine tarnyba besidalijančiais klebonais (plg. *DPMC* 30, 3). Štai kodėl jam būtina pažinti ir branginti vietas, kur jis pašauktas tarnauti, kultūrą, kalbėti jos kalba, mokėti plėtoti dialogą visuomenėje, kurioje gyvena, ir mokėti gerbti bei vertinti priimančiąją šalį, net iki meilės jai bei jos gynimo. Migrantų kapelionas ar misionierius, net ir grįsdamas savo pastoraciją etniniu ar kalbiniu aspektu, gerai žino, kad migrantų pastoracija turi virsti vienos Bažnyčios, trokštančios būti ekumenine ir misijine, statydinimu (plg. *RMi* 10–11; *DPMC* 30, 2).

78. Todėl atsakingiesiems už migrantų pastoraciją privalu pasidaryti tam tikrais kultūrų komunikacijos žinovais. Tai taip pat turėtų būti svarbu atsakingiems už pastoraciją vietiniu lygmeniu, nes asmenys, atvykstantys iš užsienio, tokio kultūrinio tarpininkavimo negali vykdyti vieni patys.

Tad pagrindinės migrantų pastoracijos užduotys yra pirmiausia šios:

– sergėti migrantų etninę, kultūrinę, kalbinę bei apeiginę tapatybę, suvokiant, kad veiksminga pastoracija neišivaizduojama be pagarbos migrantų kultūriniam paveldui bei jo branginimo. Šis paveldas, idant įstengtų atsiliepti į naujus reikalavimus, turi natūraliai pradėti dialogą su vietine Bažnyčia ir vietine kultūra;

– vesti teisingos integracijos keliu, vengiant kultūrinio geto ir kartu priešinant plikam ir tiesmukam supanašėjimui su vietine kultūra;

– įkūnyti misijinę ir evangelizacinę dvasią dalijantis migrantų padėtimi bei sąlygomis, gebant prisitaikyti bei užmegzti asmeninį ryšį nedviprasmiškai liudijant gyvenimu.

Dieceziniai ar eparchiniai kunigai kaip kapelionai ar misionieriai

79. Kapelionais ar misionieriais gali būti dieceziniai ar eparchiniai kunigai (kurie paprastai lieka įkardiuoti savo vyskupijoje ar eparchijoje ir į užsienį vyksta laikinai dirbti migrantų pastoracijoje) arba ir kunigai vienuoliai. Tiek dieceziniam ar eparchiniam kunigui, tiek kunigui vienuoliui tenka ta pati misija, nors jų pradiniai pašaukimai gali būti skirtingi bei vienas kitą papildantys.

Dieceziniai ar eparchiniai kunigai, tarnaujantys vyskupijoje ar eparchijoje, kurioje nėra įkardiuoti, faktiškai į ją integruoti taip, kad yra visaverčiai diecezinės ar eparchinės dvasininkijos nariai (69). Tokia pat padėtis būdinga ir kunigams vienuoliams. Visuomet visai pabrėžtina, kad kapelionams ar misionieriams būtina broliškai sutarti su vietiniu ordinaru ar hierarchu bei juos priimančia vyskupijos dvasininkija, pirmiausia klebonais. Dalyvavimas kunigų susirinkimuose bei vyskupijos ar eparchijos konferencijose, uolus lankymasis socialinių, moralinių, liturginių ir pastoracinių problemų studijų susibūrimuose yra būtina sąlyga įgyvendinant autentišką pastoraciją abipusio bendradarbiavimo, solidarumo ir bendrosios atsakomybės dvasia (plg. *DPMC* 42). Tokia vienybė būtina norint veiksmingiau vienyti imigrantus bei vietinius gyventojus. Toks ketinimų bei darbų solidarumas būtų puikus prisitaikymo ir bendradarbiavimo pavyzdys, skatinantis abipusį pažinimą ir pagarbą kiekvieno kultūriniam paveldui.

Migrantų labai dirbantys kunigai ir broliai vienuoliai bei seserys vienuolės

80. Migrantų pastoracijoje kunigams ir broliams vienuoliams bei seserims vienuolėms visada tekdavo esminis vaidmuo. Todėl Bažnyčia klovėsi ir tebesikliauja jų paspirtimi. Katalikų bendruomenė pripažįsta pašaukimą pašvęstajam gyvenimui esant ypatinga Dvasios dovana, kurią Bažnyčia priima, sergsti ir aiškina trokš-

dama, kad ji augtų bei plėtotųsi pagal jai būdingą dinamiką (70). Ta pati Dvasia istorijos raidoje įkvėpė atitinkamos sąrangos institutų, kurie sau kaip ypatingą tikslą išskėlė apaštalavimą tarp migrantų, atsiradimą (71).

Jaučiame pareigą čia priminti seserų vienuolių, dažnai išitraukusių į migrantų pastoraciją, apaštalavimą, kupiną pastoraciniu požiūriu svarbių specifinių charizmų bei darbų, atkreipdami dėmesį į tai, kas teigiama posinodiniame apaštališkajame paraginiame *Vita consecrata*: „Naujosios evangelizacijos, kaip ir visų kitų misionieriškos veiklos formų, ateitis neišsivaizduojama be naujo moterų, ypač pašvęstųjų moterų, indėlio“ (Nr. 57). Ir toliau: „Todėl reikia neatidėliotinai imtis konkrečių žygių ir atverti moterims galimybę dalyvauti įvairiose srityse bei įvairiais lygmenimis, taip pat priimant sprendimus, ypač tuos, kurie susiję su jų gyvenimu“ (72).

81. Šalia minėtųjų vienuoliškųjų institutų dalytis šia atsakomybe nuoširdžiai kviečiami ir tie, kurie tokio ypatingo tikslo sau nėra išskėlę. Juk „visada bus tinkama ir girtina, jei jie tokių tikinčiųjų dvasinei globai atsidės atlikdami darbus, geriausiai atitinkančius jų ypatingą pobūdį bei tikslą“ (DPMC 53, 2). Tai konkretus vieno iš Susirinkimo nurodymų taikymas, nes, „atsižvelgus į primygtines sielų reikmes ir į vyskupijų dvasininkijos stoka, grynai kontempliatyviame gyvenime neatsidėję vienuoliškieji institutai vyskupų gali būti pakviesti dalyvauti įvairiose pastoracijos tarnybose, tačiau atsižvelgiant į kiekvieno instituto pobūdį. Teikdami šią pagalbą, vyresnieji pagal išgales teskatina laikinai net priimti parapijas“ (CD 35).

82. Jei į žmonių mobilumo reiškinių savo pastoracijoje atsižvelgti kviečiami visi vienuoliškieji institutai, tai jie taip pat turėtų dosniai numatyti galimybę paskirti kai kuriuos vienuolius ar vienuoles darbui migracijos srityje. Juk daugelis įstengtų žymiu indėliu prisidėti prie migrantų globos, nes turi narių, praėjusių įvairaus pobūdžio ugdymą, kylančių iš įvairių šalių ir galinčių palyginti lengvai persikelti į šalį, kuri nėra jų.

Pirmiausia migracijos srityje aiškiai išryškėja vaidmuo, priskiriamas vienuoliams apaštališkajame paraginiame *Evangelii nuntiandi*. Juk „savo gyvenimu jie yra visiško atsidavimo Dievui, Bažnyčiai ir savo broliams bei seserims ženklas. Kaip tokiems, jiems tenka reikšmingas vaidmuo liudijimo, kuris <...> yra labai svarbus evangelizuojant, požiūriu. Šis tylus neturto ir atsižadėjimo, tyrumo ir skaidrumo, pasiaukojimo paklūstant liudijimas pats gali virsti iššūkiu pasauliui ir Bažnyčiai, iškalbingu skelbimu, pajėgiu sujaudinti net geros valios nekrikščionis, jautrius tam tikroms vertybėms“ (EN 69).

83. Tokio pastoracinio dėmesio poreikis pabrėžiamas pašvęstojo gyvenimo ir pasaulietinių institutų kongregacijos ir Popiežiškosios migrantų ir turistų pastora-

cijos komisijos 1987 m. kovo 27 d. paskelbtoje ir visiems generaliniams vyresniesiems bei generalinėms vyresniosioms adresuotoje bendroje instrukcijoje. Kvietimas vienuoliams ypatingu būdu išitraukti į veiklą migrantų bei pabėgėlių labai giliai motyvuotas to, ką galima pavadinti tam tikru žmonių, išrautų iš savo žemės, giliausių lūkesčių ir vienuoliškojo gyvenimo atitikimu. Tai dažnai neišreikšti vargšų, stokojančių saugumo perspektyvos, į paribį nustumtųjų, kurių broliškumo ir bendrystės troškimas dažnai buvo nuvilnintas, lūkesčiai. Solidarumas, siūlomas jiems asmenų, savanoriškai pasirinkusių neturtą, skaitumą ir klusnumą, tada yra ne tik paspirtis sunkumuose, bet ir vertybių, gebančių suteikti viltį liūdnomis aplinkybėmis, liudijimas (plg. Nr. 8). Todėl pašvęstojo gyvenimo institutai ir apaštališkojo gyvenimo bendrijos kviečiami neatidėliotinai ir dosniai atverti savo veiklą tikrajam misijiniam matmeniui, kurio paisyti pirmiausia privalu tokį misijinį tikslą išsiskelusioms vienuoliškosioms kongregacijoms (73).

84. Šiandien daugelis vienuoliškųjų institutų neabejotinai vis labiau suvokia, kad migracijos problema kelia jų charizmai daugiau ar mažiau tiesioginį iššūkį. Idant panašios dvasinės nuostatos ir Magisteriumo raginiams virstų konkrečia veikla, čia trokštame pasiūlyti generaliniams vyresniesiems ir generalinėms vyresniosioms dosniai bendradarbiauti su migrantų bei pabėgėlių pastoracijos darbuotojais ir, solidarizuojantis bei prisidedant visai vienuoliškajai bendruomenei, paskirti vienuolių darbui šioje srityje ir leisti laikinai ar nuolatinei naudotis patalpomis, kurios institutui priklausančiuose pastatuose kitu atveju liktų nenaudojamos.

Aplinkraščiuose, adresuojamuose savo broliams ar seserims, ir per bendruomeninius susitikimus vyresnieji ar vyresniosios galėtų kartkartėmis atkreipti dėmesį į migrantų ir pabėgėlių problemų neatidėliotinumą, primindami Bažnyčios dokumentus ir popiežiaus žodžius šia tema. Taip pat būtų galima pasirūpinti, kad ši tema būtų aptariama visuotinėse bei provincinėse kapitulose ir nuolatinio ugdymo užsiėmimuose. Būsimieji kunigai irgi turėtų bent pasvarstyti apie galimybę rengtis tarnybai, kuri būtų visa ar iš dalies skirta migrantams (74).

85. Čia pravartu pabrėžti, jog į tarnybą migrantų labai išitraukę vienuoliai ir vienuolės konkrečiame gyvenime turėtų vadovautis pamatiniu kriterijumi, kad vienuoliškasis gyvenimas su jo įkvėpimais bei ypatingomis formomis sergėtinas ir brangintinas. Jis pats savaime yra tobulos galeistingosios meilės atvaizdas, charizma, kurios turtai naudingi visai bendruomenei. Migrantų pastoracijai neabejotinai reikia vienuoliškųjų bendruomenių, tačiau nemažiau svarbu, kad jos įstengtų gyventi bei dirbti paisydamos bei laikydamosi savo esminių taisyklių. Būtent tai pabrėžiama dokumente *Mutuae relationes*: „Šiuo kultūrinės raidos ir bažnytinio atsinaujinimo laikotarpiu būtina, kad

kiekvienas institutas taip patikimai išlaikytų savo tapatybę, jog būtų išvengta neapibrėžtos situacijos, kai vienuoliai galėtų iširikiuoti į Bažnyčios gyvenimą miglotai ir dviprasmiškai, pakankamai nesiremdami jų prigimčiai būdingu ypatingu veikimo būdu" (MR 11).

Pasauliečiai, pasauliečių sąjungos ir Bažnyčios sąjūdžiai: veiklos migrantų labui link

86. Pasauliečiai, pasauliečių sąjungos ir Bažnyčios sąjūdžiai irgi pašaukti savo įvairiomis charizmomis bei tarnybomis krikščioniškai liudyti bei tarnauti migrantams (75). Ypač turime galvoje pastoracinius bendradarbius bei katechetus, jaunimo ar suaugusiųjų grupių animuotojus, asmenis, išitraukusius į darbo pasaulį, socialinę tarnybą bei karitatyvinę veiklą (plg. PaG 51).

Bažnyčioje, kuri, kupina Dvasios, stengiasi visa būti misijinė ir tarnaujanti, turi būti akcentuojama pagarba kiekvieno dovanoms. Šiuo atžvilgiu tikintys turi teisėtą autonomiją, tačiau taip pat prisiima tipiškas tarnavimo [*diakonia*] užduotis, kaip antai ligonių lankymas, pagalba pagyvenusiems žmonėms, vadovavimas jaunimo grupėms, šeimų sąjungų skatinimas, darbavimasis katechezės srityje ir profesinės kvalifikacijos kėlimo kursuose, mokyklose ir administracinėje plotmėje, taip pat liturginėje tarnystėje, konsultaciniuose centruose, maldos ir Dievo žodžio apmąstymo susibūrimuose.

87. Kitos ir savitesnės pasauliečių užduotys gali būti veikla profsąjungose bei darbo pasaulyje, konsultavimas ir bendradarbiavimas rengiant įstatymus, palengvinančius migrantų šeimų suvienijimą ar skatinančius lygias teises bei galimybes. Tai susijęs su prieinamumu prie esminių gėrybių, darbo ir atlyginimo, gyvenamojo būsto ir mokyklos ir migrantų dalyvavimu pilietinės bendruomenės gyvenime (rinkimai, sąjungos, laisvalaikio veikla ir pan.).

Bažnyčios srityje būtų galima pasverti galimybę įsteigti ypatingą (šventimų nereikalaujančią) priėmimo tarnybą, kuriai tektų užduotis artintis prie migrantų bei pabėgėlių ir laipsniškai įvesdinti juos į pilietinę ir bažnytinę bendruomenę arba padėti jiems grįžti į tėvynę. Ypačingą dėmesys skirtinas studentams iš užsienio.

88. Atsižvelgiant į tai, pasauliečiams irgi reikia sistemingo ugdymo, kuris ne tiek tiesiog perteiktų idėjas bei sampratas, bet veikia padėtų jiems – taip pat intelektualine prasme – autentiškai liudyti krikščioniškuoju gyvenimu (plg. PaG 51). Etninės ir kalbinės bendruomenės irgi kviečiamos būti daugiau mokymo vietomis, o ne organizaciniais centrais, ir, taip plėtojant perspektyvą, vietos teks rasti nuolatiniam bei sistemiskam ugdymui.

Pasauliečių krikščioniškasis liudijimas statydinant Dievo karalystę yra pirmas iš visų svarbių klausimų, tarp kurių, be kita ko, minėtini Bažnyčios ir pasaulio,

tikėjimo ir gyvenimo, galeistingosios meilės ir teisingumo santykio klausimai.

IV DALIS

Misijinės pastoracijos struktūros

Vienybė daugyje: problematika

89. Dėl daugelio priežasčių specifinė migrantų globa vis labiau įtrauktina į dalinių Bažnyčių pastoraciją (plg. DPMC 42). Už tai pirmiausia atsakingas diecezinis ar eparchinis vyskupas. Tačiau tai turi būti daroma be išlygų, paisant dalinių Bažnyčių įvairovės bei jų dvasinio ir kultūrinio paveldo, įveikiant vienodumo ribas (plg. PaG 65 ir 72) ir teritorinį rūpinimosi sielomis pobūdį skiriant nuo to, kuris paremtas etnine, kalbine, kultūrine ir apeigine priklausomybe.

Tokiomis sąlygomis priimančiosios Bažnyčios kviečiamos integruoti konkrečią jas sudarančių asmenų bei grupių tikrovę, sujungiant kiekvieno vertybes, nes visi pašaukti statydinti Bažnyčią, kuri būtų katalikiška konkrečiai. „Taip vietinėje Bažnyčioje išigyvendi vienybė daugyje, tai yra ta vienybė, kuri yra ne vienodumas, bet daroma, kai visos teisėtos skirtingybės įtrauktos į bendrą vienybės siekį“ (CMU 19).

Taip dalinė Bažnyčia Sekminių Dvasioje prisidės prie naujos visuomenės steigimo. Toje visuomenėje įvairios kalbos ir kultūros nebebus, kaip po Babelio, neišveikiamos kliūtys, bet leis įvairovėje kurti naują bendravimo ir bendrystės būdą (plg. PaG 65).

Tada migrantų pastoracija virsta bažnytine tarnyste tikintiesiems, priklausantiems skirtingai negu priimančiosios šalies kalbai ar kultūrai, sykiu leisdamas užsieniečių bendrijoms savitai prisidėti prie vienatinės Bažnyčios, kuri turi būti atnaujintos žmonijos vienybės ženklas ir įrankis, statydinimo. Ši vizija, norint išvengti galimos įtampos tarp vietinių parapijų ir migrantams skirtų kapelioniškųjų struktūrų, tarp vietinių kunigų ir kapelionų ar misionierių, dar pagilintina bei įsisavintina. Šiame kontekste taip pat paisytina klasikinio imigrantų skirstymo į pirmąją, antrąją ir trečiąją kartą, kuriai kiekvienai būdingi saviti bruožai bei problemos.

90. Imigrantų įtraukimo į Bažnyčią problema šiandien kyla dviem lygmenimis, būtent kanoniniu bei struktūriniu ir teologiniu bei pastoraciniu.

Globalumas, kurį šiandien įgijo žmogiškojo mobilumo reiškinys, neabejotinai privers galiausiai peržengti monoetninės pastoracijos, iki šiol būdingos tiek užsieniečių kapelioniškosioms struktūroms arba misijoms, tiek priimančiųjų šalių teritorinėms parapijoms, ribas ir duos pradžią pastoracijai, paremtai dialogu ir abipusiu bei nuolatinio bendradarbiavimu.

Turėdami prieš akis įvairių kalbų ir kultūrų kapelioniškąsias struktūras arba misijas, pabrėžiame, kad klasikinė *missio cum cura animarum* formulė praeityje galiausiai buvo susijusi su laikina ar bent išikūrimo etapą turėjusia imigracija. Šiandien toks sprendimas nebegali būti vienintelė pastoracinės veiklos nevienodai į priimančiąsias šalis įsiintegravusių imigrantų bendrijų atžvilgiu formulė. Vadinasi, būtina galvoti apie naujas struktūras, kurios, viena vertus, būtų patvaresnės bei savo teisiniu pavidalu tinkamiausiai prisitaikiusios prie dalinių Bažnyčių ir, kita vertus, liktų lanksčios bei atviros mobiliam ar laikinai imigracijai. Tai nelengvas dalykas, tačiau tokį iššūkį mums, kaip aiškėja, iškels ateitis.

Pastoracinės struktūros

91. Visuomet atsižvelgiant į tai, kad pagrindiniai pastoracijos veikėjai turi būti patys migrantai, numatyti tinkami sprendimai tiek etninės-kalbinės, tiek visuomenės pastoracijos srityje (plg. *PaG* 72).

Kalbėdami apie pirmąją sritį, norėtume atkreipti dėmesį į tam tikras dinamikas bei pastoracines struktūras, pradėdami nuo *missio cum cura animarum*, klasikinės, besiformuojančiai bendruomenei skirtos formulės, taikomos dar neįsitvirtinusioms etninėms-nacionalinėms ar tam tikrų apeigų grupėms. Tačiau net tokiose kapelioniškosiose struktūrose ar misijose būtina vis labiau akcentuoti etninių grupių ir kultūrų ryšius.

Tuo tarpu *etninė-kalbinė arba apeiginė personalinė parapija* numatyta ten, kur imigrantų bendriją papildys nauji atvykėliai ir ateityje ir kur imigrantų grupė yra gana didelė. Ji išlaiko įprastines pastoracines tarnystes (Žodžio skelbimą, katechezę, liturgiją, *diakonia*) ir pirmiausia skirta neseniai įsikėlusiesiems imigrantams, sezoniniams arba reguliariai besikeičiantiems atvykėliams, taip pat tiems, kuriems dėl įvairių priežasčių sunku įsitraukti į egzistuojančias teritorines struktūras.

Taip pat galima įsivaizduoti *vietinę parapiją su etninė-kalbine arba apeigine misija*. Ji būtų tapati teritorinei parapijai, kuri, paskyrusi tam vieną ar kelis pastoracijos darbuotojus, rūpintųsi viena ar keliomis tikinčiųjų iš užsienio grupėmis. Kapelionas šiuo atveju būtų įtrauktas į parapijos komandą.

Galiosiausiai gali egzistuoti *etninė-kalbinė pastoracinė tarnystė tam tikros srities lygmeniu*. Ji būtų skirta imigrantams, santykinai integruotiems į vietinę visuomenę. Juk iš tiesų svarbu išlaikyti kai kuriuos kalbinės pastoracijos, susijusios su tam tikra tautybe ar tam tikromis apeigomis, elementus, idant būtų galima laiduoti esmines, su tam tikru kultūros bei pamaldumo tipu susijusias tarnystes ir sykiu rūpintis teritorinės bendruomenės ir įvairių etninių grupių tarpusavio atvirumu bei sąveika.

92. Bet kuriuo atveju, net ir tada, kai kanoninis tokių pastoracinių struktūrų steigimas atrodo sunkus ir netinkamas, išlieka pareiga, net neturint specifinių kanoninių struktūrų, visais pagal aplinkybes veiksmingiausiais būdais pastoraciškai padėti imigrantams katalikams. Todėl bažnytinėse srityse skatintina ir pripažintina taip pat neformali, kartais ir spontaniška, pastoracinė veikla, nekreipiant dėmesio į tai, ar daugumai, kuriems ji naudinga, idant visa tai nebūtų palikta pavienių ir netinkamų darbuotojų improvizacijai ar net sektoms.

Visuminė ir sektorinė pastoracija

93. Visuminė pastoracija čia pirmiausia reiškia bendrystę, mokančią branginti priklausomybę įvairioms kultūroms bei tautoms kaip atsaką į Tėvo meilės planą – Tėvo, kuris savo taikos karalystę – per Kristų, su Kristumi ir Kristuje – Dvasios galia statydina žmonijos istorijos įvykių, sudėtingų ir dažnai iš paviršiaus prieštarų, sankirtoje (plg. *NMI* 43).

Šia prasme galima numatyti:

– *tarpkultūrinę ir tarpetninę arba tarpapeiginę parapiją*, kuri pastoraciškai rūpintųsi ir vietiniais gyventojais, ir toje pačioje teritorijoje gyvenančiais užsieniečiais. Tradicinė teritorinė parapija taip pasidarys pirmutine ir tvaria tarpetninių ar tarpkultūrinių patirčių vieta, kiekvienai grupei išlaikant tam tikrą autonomiją;

– *vietinę parapiją, kuri turėtų tarnystę vienos ar kelių tautybių, vienu ar keliu apeigų migrantams*. Turima galvoje iš vietinių gyventojų sudaryta parapija, kurios bažnyčia ar parapijos centras tampa vienos ar kelių užsieniečių bendruomenių susitikinėjimo bei bendruomeninio gyvenimo atraminiu tašku.

94. Galiosiausiai galima numatyti vietas, struktūras ar specifinius pastoracijos sektorius, rezervuotus skatinti bei ugdyti migrantus pasaulyje. Galvoje turime:

– *jaunimo pastoracijos ir pašaukimų skatinimo centrus*, kurie remtų atitinkamas iniciatyvas;

– *pasauliečių ir pastoracinių darbuotojų ugdymo centrus*, neįsleidžiančius iš akių daugiakultūriškumo perspektyvos;

– *studijų ir pastoracinio apmąstymo centrus*, kurie sektų migracijos reiškinio raidą ir paprašyti teiktų atitinkamus pastoracinius pasiūlymus.

Pastoraciniai vienetai

95. Pastoraciniai vienetai (76), prieš kurių laiką atsiradę kai kuriose vyskupijose, ateityje galėtų būti ir pastoracinis apaštalavimo tarp migrantų pagrindas. Jie iškelia aikštėn laipsnišką parapijos ir teritorijos santykio

kitimą; tai reiškiasi pastoracijos tarnysčių gausėjimu parapriją pranokstančiu lygmeniu, naujų bei teisėtų tarnybų radimusi ir nuolat ryškesniu geografiškai vis labiau plintančios migrantų „diasporos“ buvimu.

Pastoraciniai vienetai duos norimų vaisių, jei jų veikla bus neatsiejama nuo visuminės, integruotos ir organiškos pastoracijos. Tokiomis sąlygomis etninio-kalbinių ir apeiginio pobūdžio kapelioniškosios struktūros ar misijos galės būti visiškai priimtinos. Bendrystės ir bendros atsakomybės reikalavimai turėtų apimti ne tik asmenų ar grupių tarpusavio, bet ir parapinių bendruomenių ir etninių-kalbinių ar apeiginių bendruomenių santykius.

PABAIGA

Misijos visuotinumas

Semina Verbi (Žodžio sėklos)

96. Šiandienė migracija yra visų laikų reikšmingiausias žmonių, jei ne iš visų tautų, judėjimas. Jos dėka sutinkame vyrų ir moterų, mūsų brolių ir seserų, kurie dėl ekonominių, kultūrinių, politinių ar religinių priežasčių palieka arba yra priversti palikti savo namus ir dažniausia atsiduria pabėgėlių stovyklose, besieliuose didmiesčiuose, priemiestiniuose vargšų kvartaluose, kur migrantas neretai dalijasi išstumtojo dalia su bedarbiu, sunkaus elgesio jaunuoliu ir pamesta moterimi. Migrantas yra ištroškęs „gestų“, leidžiančių jam pajusti, kad jis kaip asmuo priimamas, pripažįstamas ir branginamas. Vienas iš tokių gestų yra tiesiog paprasčiausias pasisveikinimas.

Atsiliepdami į tokią troškimą, pašvęstieji asmenys, bendruomenės, Bažnyčios sąjūdžiai ir pasauliečių sąjungos turėtų jausti pareigą mokyti krikščionis priimti užsieniečius, su jais solidarizuotis ir būti atvirus jų atžvilgiu, idant migracija Bažnyčiai darytųsi vis „reikšmingesne“ tikrove, o tikintieji įstengtų atrasti *semina Verbi* (Žodžio sėklas), glūdinčias įvairiose kultūrose ir religijose (77).

97. Iš Sekminių gimusioje krikščionių bendruomenėje migracija yra neatsiejama Bažnyčios gyvenimo dalis, ji gerai išreiškia jos visuotinumą, skatina jos bendrystę bei augimą.

Tad migracija teikia Bažnyčiai istorinę proga pasitikrinti savo pagrindinius bruožus. Bažnyčia yra *viena*, nes tam tikru būdu išreiškia visos žmonių šeimos vienybę; ji yra *šventa*, kad padarytų šventus ir visus žmones ir kad juose būtų pašventintas Dievo vardas; ji yra *katalikiška*, taip pat atvirumu įvairovei, kurią būtina padaryti darnią; ji yra *apaštališka*, nes privalo evangelizuoti visą žmogų ir visus žmones.

Tad akivaizdu, kad misijos matmenį lemia ne tik geografinis tolumai, bet ir kultūros bei religijos skirtingu-

mas. Taigi „misija“ yra artinimasis prie žmogaus norint skelbti jam Jėzų Kristų ir suvienyti jį – Kristuje ir Bažnyčioje – su visa žmonija.

Bendrystės statydintojai

98. Pasibaigus migrantų kritiškos padėties ir išsikūrimo priimančiosiose šalyse etapui, kapelionas ar misionierius tesistengia išplėsti savo horizontą ir tapti „bendrystės diakonu“. Savo „svetima tapatybe“ jis primins visai vietinei Bažnyčiai jai būdingą katalikiškumą, o pastoracinės struktūros, kuriose jis tarnauja, bus, kad ir koks menkas, dalinės Bažnyčios, konkrečiai išpareigojusios eiti visuotinės bendrystės keliu gerbiant teisėtą skirtybes, ženklas.

99. Atsižvelgiant į tai, tikintys pasauliečiai, net ir neturintys kokių nors ypatingų pareigų ar užduočių, kviečiami žengti bendrystės keliu, reikalaujančiu pripažinti teisėtą skirtingybes. Krikščioniškųjų vertybių gynimas reiškia imigrantų nediskriminavimą, bet pirmiausia – pačių tikinčiųjų galingą dvasinį atnaujinimą. Broliškas dialogas ir abipusė pagarba kaip gyvas meilės ir priėmimo liudijimas jau savaime yra pirmutinė ir būtina evangelizacijos forma.

Dialoginė ir misijinė pastoracija

100. Dalinės Bažnyčios Evangelijos labai turėtų atsiverti geriau priimti migrantus imdamosi pastoracinių susitikimo bei dialogo iniciatyvų ir padėdamos tikintiesiems įveikti prietarus bei išankstinius nusistatymus. Šiuolaikinėje visuomenėje, kuri dėl migracijos darosi vis labiau daugiatautė, tarpkultūrinė ir daugiareliginė, krikščionys pašaukti parašyti iš pagrindų naują ir pamatinę misijinės užduoties skyrių – leisti į misijas šalyse, turinčiose seną krikščionybės tradiciją (plg. *PaG* 65 ir 68). Kad ir kokia būtų mūsų pagarba ir atida migrantų tradicijoms ir kultūroms, mes, krikščionys, esame ne mažiau pašaukti liudyti jiems gailėstingosios meilės ir taikos Evangeliją bei aiškiai skelbti Dievo žodį, kad ir juos pasiektų Abraomui ir jo palikuonims amžiams pažadėtas Viešpaties palaiminimas.

Kadangi specifinė pastoracija *migrantų labui, tarp migrantų ir su migrantais* yra dialogo, bendrystės ir misijos pastoracija, ji tampa reikšminga Bažnyčios išraiška – Bažnyčios, pašauktos būti broliško ir takaus susitikimo vieta, bendraisiais namais, statiniu, kurį remia keturių kolonos, palaimintojo popiežiaus Jono XXIII minimos enciklikoje *Pacem in terris*: tiesa, teisingumas, gailėstingoji meilė ir laisvė (78), Velykų įvykio, Kristuje sutaikinusio visa ir visus, vaisiais. Taip Bažnyčia pilnatviškai parodys, kad ji yra priimtoms ir besidalijamos bendrystės, prašomo ir dovanojamo susitaikinimo, broliško vienas kito priėmimo ir tikro žmogiškojo bei krikščioniškojo tobulėjimo namai ir mokykla (plg. *NMI* 43). Taip „vis labiau bus patvirtinamas bažnytinės organizaci-

jos, kurioje niekas negali būti laikomas nei ateiviu, nei svečiu, nei juolab marginalu, visuotinumas” (CMU 29).

Bažnyčia ir krikščionys – vilties ženklas

101. Milžiniško žmonių judėjimo, žmogiškojo mobilumo reiškinių, kurį kai kas laiko naujuoju šiuolaikinio žmogaus *credo*, akivaizdoje tikėjimas mums primena, kad visi esame Tėvynėn traukiantys keliauninkai. „Krikščioniškasis gyvenimas iš esmės yra su Kristumi išgyvenamos Velykos, tai yra perėjimas, iškilus kelavimas visiškos bendrystės Dievo karalystėje link” (CMU 10). Visa Bažnyčios istorija rodo jos karštą ir šventą rūpinimąsi šia keliaujančia žmonija.

„Ateivis” yra Dievo pasiuntinys, kuris mus nelauktai užklumpa ir pertraukia kasdienio gyvenimo reguliaramą bei logiką, priartindamas tą, kuris toli. „Ateiviuose” Bažnyčia išžiūri Kristų, „gyvenantį tarp mūsų” (plg. *Jn* 1, 14) ir „beldžiantį” į mūsų duris (plg. *Apr* 3, 20). Tas susitikimas – dėmesio parodymo, priėmimo, dalijimosi, solidarizavimosi, migrantų teisių gynimo ir išpareigojimo evangelizuoti įvykis – atspindi nuolatinį Bažnyčios, migrantuose atrandančios autentiškas vertybes bei juos laikančios dideliu žmogiškuoju turtu, rūpestį.

102. Tad Dievas patiki Bažnyčiai, kuri pati žemėje yra keliauninkė, pareigą formuoti Kristuje Jėzuje naują kūrinių, jame iš naujo suvienijant (plg. *Ef* 1, 9–10) visą nepaprastos žmogiškosios įvairovės, kurią nuodėmė pavertė susiskaldymu bei nesantarve, lobį. Teisingumo, laisvės, tiesos ir solidarumo, tai yra taikos ir santarvės ištroškusiam pasauliui Bažnyčia vilties ženklas yra tiek, kiek savo gyvenimu autentiškai liudija šį slėpinį naujosios kūrinių buvimą (79). Nepaisydami girtinų žmogiškųjų projektų pasikartojančių žlugimų, krikščionys, akinami mobilumo reiškinių, suvokia, jog jie pašaukti ir toliau pasaulyje būti brolystės ir bendrystės ženklais praktikuodami susitikimo etikos reikalaujamą pagarbą skirtingybėms bei solidarumą.

103. Kartu su daugybe kitų brolių ir seserų migrantai irgi gali būti slapti, Apvaizdos paskirti tokios visuotinės brolystės statydintojai. Jie teikia Bažnyčiai proą konkrečiau įgyvendinti savą bendrystės tapatybę bei misijinį pašaukimą. Pasak Kristaus vietininko: „Migracija teikia Bažnyčiai proą patikrinti savo katalikiškumą, kuris reikalauja ne tik priimti įvairias tautas, bet ir sukurti tarp jų bendrystę. Etninis ir kultūrinis pliuralizmas nėra tai, kas toleruotina kaip kokia nors praeinamybė, priešingai, tai – jos būdingas struktūrinis matmuo. Bažnyčios vienybę lemia ne bendra kilmė ar bendra kalba, bet Sekminių Dvasia, kuri, suvienydama įvairių kalbų bei nacijų žmones į vieną tautą, suteikia visiems tikėjimą į tą patį Viešpatį ir kviečia visus į tą pačią viltį” (80).

104. Švenčiausioji Mergelė Marija, su savo palaimintuoju Sūnumi patyrusi emigracijos ir tremties skaus-

mą, tepadedama mums suprasti patirtį ir neretai dramą tų, kurie priversti gyventi toli nuo savo tėvynės. Tegu ji moko mus tarnauti jų poreikiams tikrai broliškai juos primant, idant šiandienę migraciją būtų galima laikyti Dievo karalystės, jau pradėtos Bažnyčioje (plg. *LG* 9), – nors ir slėpiningu – skelbimu ir apvaizdingu tarnavimo žmonių šeimos vienybei bei taikai įrankiu (81).

TEISINIAI IR PASTORACINIAI NUOSTATAI

Pratarmė

1 str.

1§. Tikinčiųjų teisę gauti pagalbą, kylančią iš Bažnyčios dvasinio lobyno, pirmiausia Dievo žodžio ir sakramentų (*CIC*, 213 kan.; *CCEO*, 16 kan.), atitinka ganytojų pareiga tokią pagalbą teikti, ypač migrantams, atsižvelgiant į jų savitas gyvenimo sąlygas.

2§. Kadangi migrantai dėl savo gyvenamosios ar laikinojo buvimo vietos bažnytinės teisės požiūriu yra parapijos ir vyskupijos ar eparchijos dalis (*CIC*, 100–107 kan.; *CCEO*, 911–917 kan.), klebonui ir dieceziniam ar eparchiniam vyskupui tenka pareiga teikti jiems tokią pačią pastoraciją, kokia teiktina jų pačių vietiniams tikintiesiems.

3§. Savo ruožtu migrantų kilmės Bažnyčios, ypač kai migrantų grupės gausios, privalo bendradarbiauti su migrantus priimančiosiomis Bažnyčiomis, siekdamas veiksmingos ir tinkamos pastoracinės globos.

I skyrius

Tikintys pasauliečiai

2 str.

1§. Vykdydami savo specifines užduotis, tikintys pasauliečiai turėtų stengtis konkrečiai įgyvendinti tai, ko reikalauja tiesa, teisingumas ir gailėstingoji meilė. Todėl jie turėtų priimti migrantus kaip brolius ir seseris ir dėti pastangas, kad jų teisės, pirmiausia susijusias su šeima ir jos buvimu kartu, pripažintų ir gintų civilinė valdžia.

2§. Tikintys pasauliečiai taip pat pašaukti evangelizuoti migrantus liudydami tikėjimo, vilties ir gailėstingosios meilės kupiną krikščioniškąjį gyvenimą ir skelbdami Dievo žodį visomis turimomis priemonėmis. Ši užduotis dar būtinesnė ten, kur dėl gyvenamosios vietos tolumo ar išsisklaidymo arba dėl dvasininkų stygiaus imigrantai stokoja religinės globos. Šiais atvejais tikintys pasauliečiai kviečiami juos susirasti, nukreipti į vietos bažnyčią ir padėti kapelionams ar misionieriams, taip pat klebonams puoselėti su jais ryšį.

3 str.

1§. Tikintieji, nusprendę gyventi kitoje tautoje, privalo stengtis branginti juos priimančios šalies kultūrinį paveldą.

dą, prisidėti prie bendrojo gėrio bei skleisti tikėjimą, pirmiausia rodydami krikščioniškojo gyvenimo pavyzdį.

2§. Ten, kur migrantų daug, jiems suteiktina galimybė dalyvauti vyskupijų ar eparchijų ir parapijų pastoracinėse tarybose, idant jie būtų tikrai įtraukti į dalinės Bažnyčios struktūras.

3§. Nepažeidžiant migrantų teisių steigti savo sąjungas, mėgintina palengvinti jų dalyvavimą vietinėse sąjungose.

4§. Kultūros požiūriu geriau pasirenge ir dvasiniam tarnavimui labiau linkę atsidėti pasauliečiai kvietini ir ugdytini vykdyti savitą pastoracinio darbuotojo tarnystę, artimai bendradarbiaujant su kapelionais ar misionieriais.

II skyrius

Kapelionai arba misionieriai

4 str.

1§. Kunigai, kompetentingos bažnytinės valdžios įgalioti nuolat dvasiškai globoti tos pačios kalbos ar tautos migrantus arba migrantus, priklausančius tai pačiai Bažnyčiai *sui iuris*, vadinami migrantų kapelionais arba misionieriais ir savo tarnybos dėka turi galias, apie kurias kalbama Kanonų teisės kodekso 556 kan., 1§.

2§. Ši tarnyba patikėtina per atitinkamą laiką gerai tam pasirengusiam kunigui, kuris dėl savo dorybių, kultūros, kalbos mokėjimo ir kitų moralinių bei dvasinių savybių pasirodo esąs tinkamas šiai sunkiai specifinei užduočiai.

5 str.

1§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas turėtų leisti vykdyti šią tarnybą kunigams, kurie trokšta atsidėti migrantų dvasinei globai ir kuriuos jis, vadovaudamasis Kanonų teisės kodekso 217 kan. ir Rytų Bažnyčių kanonų kodekso 361–362 kan., taip pat šiais teisiniais ir pastoraciniais nuostatais, laiko esant tinkamus tokiai misijai.

2§. Kunigai, gavę leidimą, minimą 5 straipsnio 1 paragrafe, turi pasiūlyti savo paslaugas vyskupų konferencijai *ad quam*, turėdami dokumentą, išduotą jų diecezinio ar eparchinio vyskupo ir jų vyskupų konferencijos arba Rytų katalikų Bažnyčių kompetentingų hierarchinių struktūrų. Vyskupų konferencija *ad quam* tada turėtų patikėti tokius kunigus atitinkamų vyskupijų ar eparchijų dieceziniam arba eparchiniam vyskupui ar vyskupams, kurie juos paskirtų migrantų kapelionais arba misionieriais.

3§. Migrantų globai atsidedančių kunigų vienuolių atveju galioja ypatingieji nuostatai, išdėstyti III skyriuje.

6 str.

1§. Kai dėl migrantų gausos ar specifinės, į jų poreikius atsiliepiančios pastoracijos reikalingumo laikoma esant

būtina įsteigti personalinę parapiją, diecezinis arba eparchinis vyskupas steigiamajame akte turėtų aiškiai nustatyti parapijos ribas ir taisykles parapijos knygų atžvilgiu. Visur, kur įmanoma, migrantai turėtų galėti visiškai laisvai pasirinkti, kam priklausyti, – teritorinei vietai, kurioje jie gyvena, parapijai ar personalinei parapijai.

2§. Kunigas, kuriam patikėta migrantams skirta personalinė parapija, turi tas pačias kaip klebonai galias ir pareigas. Jiems taip pat galioja tai, kas čia pasakyta migrantų kapelionų arba misionierių atžvilgiu, nebent dalykų prigimtis reikalautų ko kito.

7 str.

1§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas vienos ar kelių parapijų teritorijoje taip pat gali įsteigti *missio cum cura animorum*, prijungdamas ją arba neprijungdamas prie teritorinės parapijos ir tiksliai apibrėždamas jos ribas.

2§. Kapelionas, kuriam patikėta *missio cum cura animorum*, yra, paisant visų reikiamų skirtybių, lygiavertis klebonui ir savo užduotis atlieka kartu su vietos klebonu, turėdamas galią laiminti santuokas, kai vienas iš besituokiančiųjų yra migrantas, priklausantis misijai.

3§. Kapelionas, apie kurį kalbama šio straipsnio 2 paragrafe, privalo pildyti parapijos knygas laikydamasis teisės nuostatų ir kiekvienų metų pabaigoje įteikti patvirtintą kopiją vietos arba tos parapijos, kurioje santuoka buvo švenčiama, klebonui.

4§. Kunigai, paskirti kapeliono, kuriam patikėta *missio cum cura animorum*, koadjutoriais, turi, paisant visų reikiamų skirtybių, tokias pačias pareigas ir galias, kokios tenka parapijos vikarams.

5§. Jei to reikalauja aplinkybės, vienos ar kelių parapijų teritorijoje įsteigta *missio cum cura animorum* gali būti prijungta prie teritorinės parapijos, ypač kai pastaroji patikėta pašvęstojo gyvenimo instituto ar apaštališkojo gyvenimo draugijos nariams, kurie lygia greta užsiima dvasine migrantų globa.

8 str.

1§. Kiekvienam migrantų kapelionui, net ir tam, kuris nėra atsakingas už *missio cum cura animorum*, būtina, jei įmanoma, paskirti bažnyčią ar oratoriją, kur jis galėtų vykdyti šventąją tarnybą. Priešingu atveju kompetentingas diecezinis arba eparchinis vyskupas turėtų išleisti reikiamus potvarkius, kuriais kapelionui arba misionieriui būtų leidžiama laisvai vykdyti dvasinę tarnybą bažnyčioje, įskaitant parapijos, kartu su vietos klebonu.

2§. Dieceziniai arba eparchiniai vyskupai turi rūpintis, kad migrantų kapelionų arba misionierių užduotys būtų derinamos su klebonų užduotimis ir kad pastarieji pirmuosius priimtų bei jiems padėtų (plg. CIC, 571 kan.). Todėl kai kuriuos migrantų kapelionus arba misionierius priderėtų kvieisti būti vyskupijos kunigų tarybos nariais.

9 str.

Jei dieceziniai arba eparchiniai vyskupai nėra nedviprasmiškai susitarę kitaip, tai tas, kuris yra įsteigęs misiją, kurioje kapelionas vykdo savo tarnybą, privalo laiduoti jam tas pačias ekonomines bei socialinės apsaugos sąlygas, kurios galioja kitiems vyskupijos ar eparchijos kunigams.

10 str.

Migrantų kapelionas arba misionierius visą savo užduoties laiką tiek dėl tarnybos vykdymo, tiek dėl bažnytinės drausmės paisymo yra pavaldus diecezinio arba eparchinio vyskupo, įsteigusio misiją, kurioje jis tarnauja, kompetencijai.

11 str.

1§. Šalyse, kuriose daug ta pačia kalba kalbančių migrantų kapelionų arba misionierių, siūlytina vieną iš jų paskirti nacionaliniu koordinatoriumi.

2§. Atsižvelgiant į tai, kad koordinatorius atsako už tarnybos koordinaciją ir tarnauja tam tikroje šalyje besidarbuojantiems kapelionams arba misionieriams, jis veikia vyskupų konferencijos *ad quam*, kurios pirmininkas jį pasiskiria pasitaręs su vyskupų konferencija *a qua*, vardu.

3§. Nacionalinis koordinatorius paprastai parenkamas iš tos pačios tautybės ar kalbos kapelionų arba misionierių.

4§. Koordinatoriumi jo pareigos nesuteikia jurisdikcijos galios.

5§. Koordinatorius geresnės koordinacijos labai privalo palaikyti ryšius tiek su šalies *a quo*, tiek su šalies *ad quam* dieceziniiais arba eparchiniais vyskupais.

6§. Skiriant, perkeltant ar atstatydinant kapelionus arba misionierius, taip pat steigiant naują misiją, derėtų pasitarti su koordinatoriumi.

III skyrius

Vienuoliai ir vienuolės

12 str.

1§. Visi institutai, kuriuose neretai būna vienuolių iš įvairių šalių, gali daug prisidėti prie migrantų globos. Bažnytinė valdžia, be to, turėtų ypač skatinti darbą tų, kurie savo vienuoliškųjų įžadų galia atsideda savitam migrantų apaštalavimui arba yra įgiję šioje srityje didelę patirtį.

2§. Būtina pripažinti bei branginti indėlių, kuriuo prie migrantų apaštalavimo prisideda moterų pašvęstojo gyvenimo institutai. Todėl vyskupas, be išlygų pripažindamas jų teises bei atsižvelgdamas į jų pareigas ir charizmas, turėtų rūpintis, kad šiems institutams nestigtų dvasinės globos ir jų misijai būtinų materialinių priemonių.

13 str.

1§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas, norėdamas patikėti migrantų pastoraciją kokiam nors pašvęstojo gyvenimo institutui, laikydamasis įprastinių kanoninių nuostatų, turėtų raštu sudaryti sutartį su to instituto vyresnioju. Jei to nori kelios vyskupijos ar eparchijos, sutartį turėtų pasirašyti kiekvienas diecezinis arba eparchinis vyskupas. Sutartimi nevalia pažeisti vyskupų konferencijos ar Rytų katalikų Bažnyčių atitinkamų hierarchinių struktūrų komisijai *ad hoc* tenkančios tokių iniciatyvų koordinavimo galios.

2§. Kai migrantų pastoracija patikima paskiram vienuoliui, visada būtina pirma gauti jo vyresniojo sutikimą ir raštu sudaryti atitinkamą sutartį; kitaip tariant, paisant reikiamų skirtybių, elgtis taip, kaip nurodyta 5 str., kur kalbama apie pasaulietinius kunigus.

14 str.

Apaštalaudami tarp migrantų ir keliaujančių žmonių, visi vienuoliai privalo laikytis diecezinio arba eparchinio vyskupo nuostatų. Visi darbai bei iniciatyvos migrantų labui, įskaitant institutų, kurių ypatingasis tikslas yra pagalba migrantams, nepažeidžiant vyresniųjų teisės prižiūrėti savo brolių vienuoliškąjį gyvenimą bei tai, kaip uoliai jie vykdo savo tarnybą, pavaldūs diecezinio arba eparchinio vyskupo valdžiai bei vadovavimui.

15 str.

Visa, kas šiame skyriuje pasakyta vienuolių atžvilgiu, paisant reikiamų skirtybių, taikytina apaštališkojo gyvenimo draugijoms bei pasaulietiniams institutams.

IV skyrius

Bažnytinė valdžia

16 str.

1§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas privalo ypač rūpintis tikinčiais migrantais, pirmiausia remdamas klebonų ir imigrantų kapelionų arba misionierių vykdomą imigrantų pastoraciją, prašydamas būtinos pagalbos iš imigrantų gimtųjų Bažnyčių bei kitų dvasinė migrantų globa užsiimančių institucijų ir steigdamas geriausiai aplinkybes bei pastoracinius poreikius atitinkančias pastoracines struktūras. Prireikus diecezinis arba eparchinis vyskupas tepaskiria vyskupiškąjį vikarą, kuriam būtų patikėta vadovauti atitinkamai migrantų pastoracijai, arba diecezinėje ar eparchinėje kurijoje teįsteigia specialią migrantams skirtą tarnybą.

2§. Kadangi dvasinė tikinčiųjų globa pirmiausia yra diecezinio arba eparchinio vyskupo pareiga, jam tenka užduotis steigti personalines parapijas bei misijas *cum cura animarum* ir skirti kapelionus arba misionierius. Diecezinis arba eparchinis vyskupas privalo rūpintis, kad teritorinės parapijos klebonas ir migrantus

globoti įpareigoti kunigai darbuotūsi palaikydami bendradarbiavimo ir santarvės dvasią.

3§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas, laikydamasis Kanonų teisės kodekso 383 kan. ir Rytų Bažnyčių kano-
nų kodekso 193 kan., taip pat tesirūpina kitai Bažnyčiai
sui iuris priklausančių migrantų dvasine globa, pagal
galiojančius kanoninius nuostatus skatindamas tų pa-
čių apeigų kunigų arba kitų kunigų pastoracinę veiklą.

17 str.

1§. Visiškoje bendrystėje su Katalikų Bažnyčia nesan-
čių migrantų krikščionių atžvilgiu diecezinis arba eparchinis
vyskupas turėtų puoselėti gailestingosios mei-
lės laikyseną, skatinti tokį ekumenizmą, koks būdin-
gas Bažnyčios supratimui, ir laikydamasis nuostatų,
susijusių su *communicatio in sacris* ir teisėtai jų gany-
tojų *desiderata*, siūlyti tokiems imigrantams galimą ir
reikiamą dvasinę pagalbą.

2§. Diecezinis arba eparchinis vyskupas turėtų neuž-
miršti, kad Viešpaties jam taip pat patikėti nekrikštyti
migrantai, bei gerbdamas jų sąžinės laisvę suteikti ir
jiems galimybę pasiekti tiesą, kuri yra Kristus.

18 str.

1§. Šalių *a quibus* dieceziniai arba eparchiniai vysku-
pai turėtų atkreipti klebonų dėmesį į jų rimtą pareigą
rūpintis visų jiems patikėtų tikinčiųjų religiniu ugdy-
mu, net ir tada, kai tenka susidurti su emigracijos ke-
liamais sunkumais.

2§. Vietovių *a quibus* dieceziniai arba eparchiniai vys-
kupai turėtų stengtis rasti diecezinių arba eparchinių
kunigų, tinkančių emigrantų pastoracijai, ir siekdami
padėti pastoracijos srityje puoselėti artimus ryšius su
šalies *ad quam* vyskupų konferencija ar Rytų katalikų
Bažnyčios atitinkamomis hierarchinėmis struktūromis.

3§. Net ir vyskupijose arba eparchijose, taip pat regio-
nuose, kur seminaristams specializuotis migracijos sri-
tyje šiuo momentu dar nebūtina, žmonių mobilumo
problemos turėtų vis labiau atsidurti teologijos moky-
mo ir ypač pastoracinės teologijos akiratyje.

V skyrius**Vyskupų konferencijos ir Rytų katalikų Bažnyčių
atitinkamos hierarchinės struktūros****19 str.**

1§. Šalyse, į kurias atvyksta ir iš kurių išvyksta daug
migrantų, vyskupų konferencijos ir Rytų katalikų Baž-
nyčių kompetentingos hierarchinės struktūros turėtų
įsteigti specialią nacionalinę migracijos komisiją. Ji tu-
rėtų turėti savo sekretorių, kuris paprastai atlieka na-
cionalinio migracijos direktoriaus pareigas. Labai pa-
tartina, kad į komisiją kaip žinovai būtų įtraukti vie-
nuoliai, pirmiausia užsiimantys migrantų globa, taip
pat šioje srityje kompetentingi pasauliečiai.

2§. Šalyse, kur migrantų mažiau, vyskupų konferenci-
jos arba Rytų katalikų Bažnyčių atitinkamos hierar-
chinės struktūros, trokšdamos laiduoti migrantų glo-
bą, turėtų paskirti už migrantų globos skatinimą atsai-
kingą vyskupą.

3§. Vyskupų konferencijos ir Rytų katalikų Bažnyčių
atitinkamos hierarchinės struktūros turėtų informuoti
Popiežiškąją migrantų ir keleivių pastoracijos tarybą,
kas sudaro 1 paragrafe minimą komisiją, ar pranešti už
migrantų veiklos skatinimą atsakingo vyskupo vardą.

20 str.

1§. Migracijos komisija arba už migrantų globą atsai-
kingas vyskupas privalo:

1) domėtis migracijos reiškinių raida šalyje ir perduoti
naudingus duomenis dieceziniais arba eparchiniais
vyskupams, taip pat palaikyti ryšius su migracijos ty-
rimų centrais;

2) gaivinti ir skatinti atitinkamas diecezines komisi-
jas, kurios savo ruožtu tą pat turi daryti parapinių ko-
misijų, atsakančių už vis didesnio žmonių mobilumo
reiškinių, atžvilgiu;

3) priiminėti vyskupijų arba eparchijų, į kurias imig-
ruojama, diecezinių arba eparchinių vyskupų prašy-
mus skirti kapelionus arba misionierius ir siūlyti vys-
kupams kunigus į šią tarnybą;

4) prireikus siūlyti vyskupų konferencijai ir Rytų kata-
likų Bažnyčių atitinkamoms hierarchinėms struktū-
roms skirti kapelionų arba misionierių nacionalinį ko-
ordinatorių;

5) užmegzti reikiamus ryšius su atitinkamomis vysku-
pų konferencijomis ir Rytų katalikų Bažnyčių kompe-
tentingomis hierarchinėmis struktūromis;

6) užmegzti reikiamus ryšius su Popiežiškąją migran-
tų ir keleivių pastoracijos taryba ir perduoti diecezi-
niams arba eparchiniais vyskupams iš šios tarybos
gautus nurodymus;

7) kasmet siūsti Popiežiškajai migrantų ir keleivių pa-
storacijos tarybai, vyskupų konferencijai ir Rytų katali-
kų Bažnyčių atitinkamoms hierarchinėms struktūroms,
taip pat dieceziniais arba eparchiniais vyskupams
pranešimus, kokia migrantų pastoracijos padėtis.

2§. Nacionalinis direktorius privalo:

1) bendrai – taip pat remdamasis 11 str. – palaikyti jo
šalies vyskupų ryšius su nacionaline ar ypatingąja ko-
misija arba su vyskupu, atsakingu už migrantų globos
skatinimą;

2) rengti pranešimą, minimą šio straipsnio 1 paragra-
fo 7 poskyryje.

21 str.

Siekdamos atkreipti visų tikinčiųjų dėmesį į brolišku-
mo bei gailestingosios meilės pareigą migrantams ir
sutelkti reikiamą ekonominę paramą vykdant pasto-
racinius išpareigojimus migrantų atžvilgiu, vyskupų
konferencijos ir Rytų katalikų Bažnyčių atitinkamos
hierarchinės struktūros turėtų nustatyti *Migrantų ir pa-
bėgėlių dienos (savaitės) datą*, geriausiai atitinkančią vie-
tos aplinkybes, tikėdamosi, jog ateityje ši šventė bus
švenčiama visur tą pačią dieną.

VI skyrius

Popiežiškoji migrantų ir keleivių pastoracijos taryba

22 str.

1§. Popiežiškajai migrantų ir keleivių pastoracijos tary-
bai tenka pareiga vadovauti „Bažnyčios pastoraciniam
rūpinimuisi ypatingais poreikiais tų, kurie buvo priversti
palikti savo tėvynę ar jos išvis neturi; ji taip pat atidžiai
seka visus su šia sritimi susijusius klausimus“ (PB 149).
Be to, Taryba, nepažeisdama vietinių Bažnyčių pasto-
racinės atsakomybės ir kitų Romos kurijos organų kompe-
tencijos, „rūpinasi, kad dalinėse Bažnyčiose tiek pabėgė-
liams ir trentiniams, tiek migrantams būtų teikiama veiks-
minga ir tinkama dvasinė globa, o prireikus tam steigia-
mos tinkamos pastoracinės struktūros“ (PB 150, 1).

2§. Popiežiškoji taryba, be kita ko, privalo:

- 1) studijuoti vyskupų konferencijų ir Rytų katalikų Baž-
nyčių atitinkamų hierarchinių struktūrų atsiųstus pranešimus;
- 2) leisti instrukcijas, vadovaudamasi Kanonų teisės
kodekso 34 kan., teikti pasiūlymus, skatinti iniciaty-
vas, veiklas bei programas ir plėtoti migrantų pasto-
racija užsiimančias struktūras bei institucijas;
- 3) skatinti keitimąsi informacija tarp įvairių vyskupų
konferencijų, taip pat ta, kuri gaunama iš Rytų katali-
kų Bažnyčių atitinkamų hierarchinių struktūrų, ir pa-
dėti joms palaikyti ryšius, pirmiausia tada, kai kalba-
ma apie vienos šalies kunigų perkėlimą į kitą šalį dėl
migrantų pastoracijos;
- 4) sekti, drąsinti ir skatinti regioninių ir kontinentinių
bažnytines bendrystės organų pastangas koordinuoti
bei derinti pastoracinę veiklą;
- 5) analizuoti įvairias situacijas stengdamasi nustatyti,
ar tam tikrose vietovėse aplinkybės reikalauja kurti
ypatingas migrantų pastoracijos struktūras (plg. šios
instrukcijos 24 skyrelio 23 išnašą);
- 6) skatinti migrantams dvasinę globą teikiančių vie-
nuoliškųjų institutų ryšius su vyskupų konferencijom-
is arba Rytų katalikų Bažnyčių atitinkamomis hie-
rarchinėmis struktūromis, nepažeisdama Pašvęstojo
gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugi-
jų kongregacijos kompetencijos, prižiūrėti vienuoliš-

kąjį gyvenimą ir, paisydama Rytų Bažnyčių kongrega-
cijos kompetencijos, sekti jų darbą;

7) siekiant teisingo ir vaisingo ekumeninio bendradar-
biavimo, migracijos srityje skatinti šiuo atžvilgiu nau-
dingas ir būtinas iniciatyvas bei prie jų prisidėti, sude-
rinusi tai su Popiežiškąja krikščionių vienybės skati-
nimo taryba;

8) siekiant puoselėti dialogą su migrantų nekrikščio-
nių grupėmis, skatinti iniciatyvas, kuriuos šiuo atžvil-
giu atrodo būtinas ir naudingos, suderinusi tai su Po-
piežiškąja dialogo tarp religijų taryba.

Negaliojant visiems priešingiems potvarkiams.

*2004 m. gegužės 1-ąją, Šv. Juozapo Darbininko atminimo
dieną, Šventasis Tėvas šią Popiežiškosios migrantų ir kelei-
vių pastoracijos tarybos instrukciją patvirtino ir nurodė pa-
skelbti.*

*Roma, Popiežiškosios migrantų ir keleivių pastoracijos ta-
rybos būstinė, 2004 m. gegužės 3 d., Šventųjų apaštalų Pi-
lypo ir Jokūbo šventė*

Kardinolas Stephen Fumio Hamao
Prezidentas

Agostino Marchetto
Titulinis Astigi vyskupas
Sekretorius

Santrumpos

AA	<i>Apostolicam actuositatem</i> (Vatikano II Susirinkimas)
AAS	<i>Acta apostolica sedis</i>
AG	<i>Ad gentes</i> (Vatikano II Susirinkimas)
CCEO	<i>Codex canonum Ecclesiarum orientalium</i>
CD	<i>Christus Dominus</i> (Vatikano II Susirinkimas)
CfL	<i>Christifideles laici</i> (Jonas Paulius II)
CIC	<i>Codex iuris canonici</i>
CMU	<i>Chiesa e mobilità humana</i> (Popiežiškoji migrantų ir turistų pastoracijos komisija)
DPMC	<i>De pastoralis migratorum cura „Nemo est“</i> (Vyskupų kongregacija)
EA	<i>Ecclesia in America</i> (Jonas Paulius II)
EE	<i>Ecclesia de Eucharistia</i> (Jonas Paulius II)
EEu	<i>Ecclesia in Europa</i> (Jonas Paulius II)
EN	<i>Evangelii nuntiandi</i> (Paulius VI)
EO	<i>Ecclesia in Oceania</i> (Jonas Paulius II)
EV	<i>Enchiridion Vaticanum</i>
GS	<i>Gaudium et spes</i> (Vatikano II Susirinkimas)
LG	<i>Lumen gentium</i> (Vatikano II Susirinkimas)
MR	<i>Mutuae relationes</i> (Pašvęstojo gyvenimo ir pasaulietinių institutų kongregacija, Vyskupų kongregacija)
NMI	<i>Novo millennio ineunte</i> (Jonas Paulius II)
OE	<i>Orientalium Ecclesiarum</i> (Vatikano II Susirinkimas)
OR	<i>L'Osservatore Romano</i>
PaG	<i>Pastores gregis</i> (Jonas Paulius II)
PB	<i>Pastor bonus</i> (Jonas Paulius II)
PdV	<i>Pastores dabo vobis</i> (Jonas Paulius II)

PG	<i>Patrologia graeca</i> , Migne
PL	<i>Patrologia latina</i> , Migne
PO	<i>Presbyterorum ordinis</i> (Vatikano II Susirinkimas)
PT	<i>Pacem in terris</i> (Jonas XXIII)
RH	<i>Redemptor hominis</i> (Jonas Paulius II)
RMa	<i>Redemptoris Mater</i> (Jonas Paulius II)
RMi	<i>Redemptoris missio</i> (Jonas Paulius II)
SC	<i>Sacrosanctum Concilium</i> (Vatikano II Susirinkimas)

Nuorodos

- (65) KATALIKIŠKOJO AUKLĖJIMO KONGREGACIJA. Aplinkraštis vyskupijų ordinarams ir seminarijų rektoriams dėl atsižvelgimo į žmonių mobilumą ugdant būsimuosius kunigus „Mobilumo reiškinys“ (1986), Priedas 3: *EV* 10 (1986–1987) 14.
- (66) Ten pat, 4.
- (67) Plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*.
- (68) Dėl sąvokų „misionierius“ ar „kapelionas“ plg. VYSKUPŲ KONGREGACIJA. Instrukcija *De Pastoralis migratorum cura*, 35. Naujajame Kanonų teisės kodekse vartojama tiesiog sąvoka *capellanus*, plg. kan. 564–572. Atsižvelgiant į ypatingą misijų veiklos tikslą, plg. *AG* 6; dėl Bažnyčios įgaliojimo reikalingumo plg. *DPMC* 36; dėl šios veiklos adresatų, t. y. migrantų, plg. *DPMC* 15 ir minėtą aplinkraštį „Bažnyčia ir žmogiškasis mobilumas“, 2. Dėl migrantų sielovados sampratos plg. *DPMC* 15.
- (69) Plg. *DPMC* 37 ir 42–43.
- (70) Plg. VIENUOLIŲ IR PASAULIETIŠKŲJŲ INSTITUTŲ KONGREGACIJA, VYSKUPŲ KONGREGACIJA. Pagrindinės vyskupų ir vienuolių santykių Bažnyčioje direktyvos *Mutuae relationes*, 11 ir 12.
- (71) Plg. 13 išnaša.
- (72) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Vita consecrata*, 58; plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*, 42–43.
- (73) Plg. VIENUOLIŲ IR PASAULIETIŠKŲJŲ INSTITUTŲ KONGREGACIJA, POPIEŽIŠKOJI MIGRACIJOS IR TURIZMO SIELOVADOS KOMISIJA. Bendras laiškas visiems pasaulio vienuoliams ir vienuolėms *People on the Move*, 48 (1987), p. 163–166.
- (74) Plg. VIENUOLIŲ IR PASAULIETIŠKŲJŲ INSTITUTŲ KONGREGACIJA, POPIEŽIŠKOJI MIGRACIJOS IR TURIZMO SIELOVADOS KOMISIJA. Bendra instrukcija „Kvietimas ištraukti į migrantų ir pabėgėlių sielovadą“, 11: *SCRIS Informatioes* 15 (1989) 183–184; plg. *AG* 20 ir *DPMC* 52, 53, 54.
- (75) Plg. JONAS PAULIUS II. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga 1988 m.; Instrukcija *Ecclesiae de mysterio*, 4; plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*, 41.
- (76) Juos paprastai sudaro kelios parapijos, kurios vyskupo paprašomos bendradarbiauti ir sudaryti veiksmingą „misijinę bendruomenę“, veikiančią toje teritorijoje pagal suderintą vyskupijos pastoracinį planą. Tai galiausia yra viena iš tarpaparapinio bendradarbiavimo ir koordinavimo formų (tarp dviejų ar daugiau kaimyninių parapijų).
- (77) Plg. JONAS PAULIUS II. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga 1996 m.: *OR* 1995 09 06, p. 6.
- (78) Plg. JONAS XXIII. Enciklika *Pacem in terris*. I dalis: l. c. 265–266.
- (79) Plg. ten pat, 266.
- (80) Plg. JONAS PAULIUS II. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga 1988 m.: *OR* 1987 09 04, p. 5.
- (81) Plg. JONAS PAULIUS II. Žinia Pasaulinės migrantų ir pabėgėlių dienos proga 2004 m.: *OR* 2003 12 24, p. 5.

Popiežius vadovavo beatifikacijos iškilimams

(KAP) Spalio 3 d. Šv. Petro aikštėje popiežius beatifikavo penkis naujus palaimintuosius. Buvo paskelbti palaimintaisiais du prancūzų kunigai vienuoliai: Pierre Vigne (1670–1740) Joseph-Marie Cassant (1878–1903); italė vienuolė Maria Ludovica de Angelis (1880–1926) ir vokietė vienuolė mistikė Anne Katherine Emmerich (1774–1824). Ypač daug komentarų sulaukė paskutinio Austrijos-Vengrijos imperatoriaus Karolio von Habsburgo (1887–1922) beatifikacija.

Popiežius, pastebimai dėdamas pastangas, perskaitė beatifikacijos formuluotę, taip pat homilijos pradžią ir pabaigą. Mišias koncelebravo Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kardinolas Jose Saraiva Martinsas, Vienos kardinolas Christophas Schönbornas ir Budapešto kardinolas Peteris Erdő.

Homilijoje popiežius pabrėžė naujųjų palaimintųjų atsidavimą Evangelijai ir pagarbą Eucharistijai. Netiesiogiai atsiliepdamas į kontraversiškus atgarsius dėl imperatoriaus Karolio beatifikacijos, popiežius sakė, kad savo politinėje veikloje jis teikė pirmenybę krikščioniškajam pašaukimui į šventumą. Nepaisant Karolį I nuvyusių nepasisekimų: nušalinimo nuo sosto ir negebėjimo sustabdyti I pasaulinio karo, jis laikytinas „pavyzdžiu kiekvienam iš mūsų, ypač tiems, kuriems tenka politinė atsakomybė šiandienos Europoje“. Popiežius Jonas Paulius II pabrėžė, kad paskutinis Austrijos monarchas buvo „taikos bičiulis“, palaikęs popiežiaus Benedikto XV taikos iniciatyvą.

Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kardinolas Jose Saraiva Martinsas interviu žurnalui „Trenta giorni“ pabrėžė, jog imperatoriaus Karolio I beatifikacija anaipol nereiškia visos Habsburgų monarchijos ar politinės sistemos palaikymo.

Nuo pontifikato pradžios popiežius Jonas Paulius II 1338 asmenis paskelbė palaimintaisiais ir 483 – šventaisiais.

Europos vyskupų konferencijų pirmininkai posėdžiavo Lydse

(KAP) Rugsėjo 29 – spalio 2 d. Anglijoje, Lydse (Leeds), posėdžiavo Europos vyskupų konferencijų pirmininkai, susirinkę į plenarinę Europos vyskupų konferencijų tarybos, įprastai nusakomos lotyniškąja santrumpa CCEE, susirinkimą. CCEE sekretoriato pranešime pabrėžiama, kad tai buvo pirmasis tokio rango aukštų katalikų Bažnyčios hierarchų susitikimas Anglijoje po 664 m. vykusio Whitby sinodo. 34 Europos šalių katalikų vyskupų konferencijų pirmininkai ir generaliniai sekretoriai aptarė krikščionybės reikšmę naujojoje Europoje ir nagrinėjo įvairių ES institucijų santykius su Bažnyčiomis, atsižvelgdami į Europos Konstitucijos

formuluotes. Vyskupai planavo Trečiąjį (po 1989 m. vykusio Bazelje ir 1997 m. – Grace) Europos ekumeninį susirinkimą.

Popiežius Jonas Paulius II atsiuntė žodį CCEE susirinkimo proga. Pasak Šventojo Tėvo, „Europos tautos turi iš naujo atrasti bendras dvasines šaknis ir nepavaldžią laikui krikščioniškojo paveldo išmintį“. Popiežius ragino ištraukti į naująją žemyno evangelizaciją, „pasitikint amžinosiomis Evangelijos vertybėmis“, atnešusiomis svarbius vaisius žmonijos istorijoje: švietimą, kultūrą ir civilizaciją.

CCEE pirmininkas vyskupas Amedee Grabas apgailestavo, kad Bažnyčioje į pasaulietinę kultūrą dažnai žvelgiama kaip į konkurencinę. Linkstama apriboti tikėjimą privataus gyvenimo sfera. „Mūsų kultūra yra mūsų misijos kontekstas“, – teigė jis ir ragino stengtis kuo geriau suprasti ir gerbti tą kultūrą.

Arkivyskupas Jeanas Pierre'as Ricard'as linkėjo, kad Bažnyčia atsiųptų ne tik didėjančiai sekularizacijai ir individualizacijai, bet taip pat kovotų su fundamentalizmu ir terorizmu. Jis taip pat akino angažuotis, stengiantis išlaikyti sekmdienį kaip Dievui skirtą dieną.

Europos katalikų vyskupų susirinkime svečio teisėmis lankėsi Anglikonų Bendrijos primas, Kenterberio arkivyskupas Rowanas Williamsas. Jis siūlė tęsti ekumenines Bažnyčių vienybės paieškas ne tiek institucinėmis formomis, kiek veikiau malda, bendrais liudijimais, susitikimais, dialogu ir autentiškomis krikščionių draugystėmis. Pasak jo, Bažnyčios turi bendrai dirbti, kurdamos tarnystės teologiją ir kultūrą.

Svarstant Trečiojo Europos ekumeninio susirinkimo sampratą, nutarta, kad jis turėtų prisidėti ugdant naują solidarumą tarp Rytų ir Vakarų. Susirinkimo rengimo procesas turi išsiskirti visoje Europoje vietiniu lygmeniu. Bus ypač sten-

giamasi į susirinkimo rengimą įtraukti ortodoksų Bažnyčias.

Tarptautinės teologinės komisijos susirinkimas

(KAP) Spalio 4 d. Vatikane prasidėjo metinis Tarptautinės teologinės komisijos susirinkimas. Ši kardinolo Josepho Ratzingerio vadovaujama 30 narių komisija pataria Tikėjimo mokymo kongregacijai teologijos klausimais. Pasak komisijos generalinio sekretoriaus ispanų jėzuito Luiso Ladaria, kuris davė interviu Vatikano radijui, šiemet susirinkime nagrinėjama vaikų krikšto tema. Taip pat diskutuojama, koks prigimtinių teisės ir moralės santykis. Ši tema ypač svarbi žvelgiant į įvairiose valstybėse vykstančią įstatymų leidybos polemiką. Siekiama išskirti tas tiesas, kurias žmogus gali pažinti ne vien tikėjimu, bet tiesiog protu. Teologinė komisija taip pat rengia dokumentą kūrinių klausimais „Imago Dei“.

Spalio 7 d. Tarptautinės teologinės komisijos narius audiencijoje priėmė popiežius. Šventasis Tėvas paragino komisijos narius nuodugniau plėtoti Bažnyčios mokymą apie mirusių nekrikštytų kūdikių išganymą. Pasak popiežiaus, tai nėra vien labai įdomi izoliuota teologinė problema. Su šiuo klausimu susiję kiti pamatiniai dalykai – visuotinis Dievo išganymo planas ir mokymas apie gimtąją nuodėmę.

Tarptautinė teologinė komisija atidėjo ateinančių metų svarstyboms temą dėl mirusių nekrikštytų kūdikių išganymo. Katalikų Bažnyčios katekizme viltis dėl nepakrikštytų kūdikių išganymo grindžiama Jėzaus rodoma meile vaikams, tačiau išsamiau šis klausimas neplėtojamas.

Šventasis Tėvas, kalbėdamas apie kitą Teologinėje komisijoje nagrinėtą temą, sakė, kad prigimtinių teisė yra visiems galiojantis moralės pagrindas. Tai turi didelę reikšmę, Bažnyčiai palaikant dialogą su visais geros valios žmonėmis. „Baž-

nyčia visuomet buvo įsitikinusi, kad Dievas davė žmonėms gebėjimą proto šviesa suvokti tiesas – ypač pažinti pamatines tiesas“, – sakė popiežius.

Nacionalinių delegatų universitetinei sielovadai konferencija Vienoje

(LKBIC) Rugsėjo 24–26 d. Vienoje vyko Trečioji Europos universitetinės sielovados konferencija. Konferencijoje dalyvavo nacionaliniai delegatai universitetinei sielovadai iš 31 šalies bei šeši vyskupai. Lietuvai atstovavo kun. doc. dr. Arvydas Ramonas iš Klaipėdos universiteto. Susitikime buvo nagrinėjami bendri Europos universitetų pastoracijos tikslai ir uždaviniai, aptarta trečiosios Europos universitetų dienos, kuri vyks 2005 metų kovo 5 d., svarba, pristatyta Kelne 2005 m. rugpjūčio 16–21 d. vykianti Pasaulinė jaunimo diena.

Europos vyskupų konferencijų tarybos (CCEE) delegatas universitetinei sielovadai arkivyskupas Cesare Nosiglia pristatė būsimą dokumentą apie Europos akademinę sielovadą. Autorius pabrėžė, jog „universitetai turi būti naujosios evangelizacijos dėmesio centre. Tokia sielovada neturėtų užsidaryti tik tarp universitetų sienų, bet galėtų pasiūlyti visuomenei platesnį bažnytinės ir kultūrinės veiklos spektrą. Universitetai yra ta ypatinga vieta, kur susitinka Bažnyčia ir kultūra. Toks dviejų seniausių Europos institucijų – Bažnyčios ir universiteto – bendradarbiavimas turėtų skatinti humaniškesnės visuomenės vystymąsi“.

Apie pasirošimą Pasaulinei jaunimo dienai kalbėjo PJD sekretorius mons. Georgas Austenas. Pranešėjas pabrėžė, kad vykdamas universitetinę sielovadą dera atkreipti dėmesį į studentų pasirošimą šiam įvykiui, nes ankstesnėse PJD trečdalyje dalyvių sudarydavo studentai.

Mons. Lorenzo Leuzzi, Europos kapelionų komiteto koordinato-rius, pristatė Europos universitetų

---

dieną, kurios minėjimo proga kovo 5 d. bus rengiamas teletiltas tarp Romos, Lisabonos, Madrido, Londono, Berlyno, Kijevo, Tiranos ir Bukarešto. Šio renginio tema „Intelektinis pažinimas – kelias surasti Kristų“.

Vienos arkivyskupas kardinolas Christophas Schönbornas pasidalijo mintimis apie Vienos vyskupijos problemas ir viltis. Pasak kardinolo, dideli miestai postmodernizmo epochoje turi sulaukti ypatingo Bažnyčios dėmesio, nes būtent mieste gimsta nauja religinė jausena, mieste dažnai jaučiamas dvasinis alkis, solidarumo poreikis. Globalizacijos procesų paliestuose miestuose Bažnyčia turėtų rūpintis pasiūlyti alternatyvą žmonių polinkiui tenkintis sočiu kasdieniu gyvenimu. Atėjo laikas, kada būtina pereiti nuo dialogo į misiją, į skelbimą. Kaip tokios veiklos pavyzdžius kardinolas pateikė šiais metais vykusius du renginius: Vienos miesto misiją ir Katalikų dieną (*Katholikentag*) aplankant Mariazelli šventovę.

Popiežiaus knyga apie nacionalsocializmą ir komunizmą

(KAP) Spalio 6 d. Vatikano spaudos centro vadovas Joaquinus Navarro Vallsas Frankfurto knygų mugėje pranešė apie penktosios asmeninės popiežiaus Jono Pauliaus II knygos pasirodymą. Knyga skirta 20 a. totalitarinių sistemų: nacionalsocializmo ir komunizmo temai. Šventasis Tėvas knygoje dalijasi tiek savo asmeniniais išgyvenimais, tiek platesniais apmąstymais totalitarizmo tema, taip pat rašo apie didžiuosius šių dienų iššūkius. Jonas Paulius II parengė knygos tekstą savo vasaros atostogų metu.

Baltarusijos kardinolo pagerbimas

(KAP) Rugsėjo 29 d. Kastelgandolfe popiežius įteikė Minsko – Mohiliovo arkivyskupui kardinolui Kazimierzui Swiątekui „Tikėjimo liudytojo“ – *Fidei testis* premiją. 89-erių metų Baltarusijos kardinolas yra seniausias amžiumi Europos vyskupas ordinaras. Įteikdamas Pauliaus VI instituto įsteigtą premiją Šventasis Tėvas priminė, kad kardinolas Swiątekas, išventintas kunigu dar prieš II pasaulinį karą, nuo 1941 m. ėjo persekiojimų ir kentėjimų kelią. Dievo dovanotu tvirtu tikėjimu atlaikė išbandymus ir pasirodė esąs įtikinantis tikėjimo liudytojas.

Kardinolas Swiątekas Stalino režimo metais 10 metų praleido kalėjimuose ir lageriuose. 1991 m. popiežius paskyrė 76 metų amžiaus dvasininką Minsko ir Mohiliovo arkivyskupu. 1994 m. jis buvo pakeltas kardinolu.

Bažnyčios finansavimas Vengrijoje

(KAP) Vengrijos Katalikų Bažnyčia gali džiaugtis didesne mokesčių mokėtojų parama. Vengrijos mokesčių mokėtojai turi galimybę 1,1 procento savo pajamų mokesčio skirti bažnytinei bendruomenei ar humanitariniams tikslams. Rugsėjo pabaigoje pasibaigus plenariniam Vengrijos vyskupų konferencijos susirinkimui paskelbta 2003 m. finansų ataskaita. Paaiškėjo, kad per metus prisidėjo per 7 tūkstančius asmenų, panorėjusių mokesčio nuosimtį skirti Bažnyčiai. Bažnyčios pajamos iš šio mokesčio padidėjo 17 procentų.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS
Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS
Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA
Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS
Gediminas Žukas

REDAKTORIAI
Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI
Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Žimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS
Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI
Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA
LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.
ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“
